

[వజ్రమో ౭ ధ్యాయః ॥ వ.1-29]

(184)

తావామితి షడ్వచస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో ౭ శ్వినో త్రిష్టుప్ ।

- తా వామద్య తావపరం హువేమో-చ్ఛన్త్యాముషసి వహ్నిరుక్తైః ।
 నాసత్యా కుహ చిత్సన్తావర్యో దివో నపాతా సుదాస్తరాయ ॥ 1
- అస్మే ఊ షు వృషణా మాదయేథా-ముత్పణీఽ ర్హతమూర్మ్యా మదన్తా ।
 శ్రుతం మే అచ్ఛోక్తిభిర్మతీనా-మేష్టా నరా నిచేతారా చ కర్తైః ॥ 2
- శ్రియే పూషన్నిషుకృతేవ దేవా నాసత్యా వహతుం సూర్యాయాః ।
 వచ్యన్తే వాం కకుహ అపు జాతా యుగా జూర్ణేవ వరుణస్య భూరేః ॥ 3
- అస్మే సా వాం మాధ్వీ రాతిరస్తు స్తోమం హినోతం మాన్యస్య కారోః ।
 అను యద్వాం శ్రవస్యో సుదానూ సువీర్యాయ చర్షణయో మదన్తి ॥ 4
- ఏష వాం స్తోమో అశ్వినావకారి మానేభిర్మఘవానా సువృక్తి ।
 యాతం వర్షిస్తసాయాయ త్మనే చా-గస్త్యే నాసత్యా మదన్తా ॥ 5
- అతారిష్ట తమసస్సారమస్య ప్రతి వాం స్తోమో అశ్వినావధాయి ।
 ఏహ యాతం పథిభిర్దేవయానై-ర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 6 [1]

(185)

కతరేత్యేకాదశస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో ద్యావాపృథివీ త్రిష్టుప్ ।

- కతరా పూర్వా కతరాపరాయోః కథా జాతే కవయః కో వి వేద ।
 విశ్వం త్మనా బిభృతో యద్ద నామ వి వర్తేతే అహనీ చక్రియేవ ॥ 1
- భూరిం ద్వే అచరన్తి చరన్తం పద్వన్తం గర్భమపదీ దధాతే ।
 నిత్యం న సూనుం పిత్రోరుపస్థే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥ 2

అనేహో దాత్రమదితేరనర్వం హువే స్వర్వదవధం నమస్వత్ ।	
తద్రోదసీ జనయతం జరిత్రే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	3
అతప్యమానే అవసావన్తీ అను ష్యామ రోదసీ దేవపుత్రే ।	
ఉభే దేవానాముభయేభిరహ్నిం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	4
సంగచ్ఛమానే యువతీ సమన్తే స్వసారా జామీ పిత్రోరుపస్థే ।	
అభిజిఘ్రన్తీ భువనస్య నాభిం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	5 [2]
ఉర్వి సదృనీ బృహతీ ఋతేన హువే దేవానామవసా జనిత్రీ ।	
దధాతే యే అమృతం సుప్రతీకే ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	6
ఉర్వి పృథ్వీ బహులే దూరేఅన్తే ఉప బ్రువే నమసా యజ్ఞే అస్మిన్ ।	
దధాతే యే సుభగే సుప్రతూర్తి ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	7
దేవాన్వా యచ్ఛక్రమా కచ్చిదాగః సఖాయం వా సదమిజ్ఞాస్పతిం వా ।	
ఇయం ధీర్భూయా అవయానమేషాం ద్యావా రక్షతం పృథివీ నో అభ్యాత్ ॥	8
ఉభా శంసా నర్యా మామవిష్టా-ముభే మామూతీ అవసా సచేతామ్ ।	
భూరి చిదర్యః సుదాస్తరాయే-షా మదన్త ఇషయేమ దేవాః ॥	9
ఋతం దివే తదవోచం పృథివ్యా అభిశ్రావాయ ప్రథమం సుమేధాః ।	
పాతామవద్యాద్దురితాదభీకే పితా మాతా చ రక్షతామవోభిః ॥	10
ఇదం ద్యావాపృథివీ సత్యమస్తు పితరాతర్యదిహోపబ్రువే వామ్ ।	
భూతం దేవానామవమే అవోభి-ర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥	11[3]

(186)

ఆ న ఇళాభిరిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రాపరుణిరగస్త్యో విశ్వేదేవాస్త్రిష్టమ్ ।

(సూత్రభేదప్రయోగేతు ఆద్యచతస్సుణాం విశ్వేదేవాః తత ఏకస్యా అహిర్బుధ్న్యః తత ఏకస్యాస్త్వష్టా తత

ఏకస్యాఇన్ద్రః తతోద్వయోర్మరుతః తతోద్వయోర్విశ్వేదేవాః ఏవమేకాదశ) ।

- అ న ఇళాభిర్విదధే సుశస్తి విశ్వానరః సవితా దేవ ఏతు ।
 అపి యథా యువానో మత్సథా నో విశ్వం జగదభిపిత్వే మనీషా ॥ 1
- అ నో విశ్వ ఆస్మా గమన్తు దేవా మిత్రో అర్యమా వరుణః సజోషాః ।
 భువన్యథా నో విశ్వే వృధాసః కరన్ త్సుషాహో విధురం న శవః ॥ 2
- ప్రేష్ఠం వో అతిథిం గృణీషే ౭గ్నిం శస్తిభిస్తుర్వణిః సజోషాః ।
 అసద్యథా నో వరుణః సుకీర్తి-రిషశ్చ పర్షదరిగూర్తః సూరిః ॥ 3
- ఉప వ ఏషే నమసా జిగీషో-షాసానక్తా సుదుఘేవ ధేనుః ।
 సమానే అహన్విమిమానో అర్కం విషురూపే పయసి సస్మిన్నూధన్ ॥ 4
- ఉత నో ౭హిర్భుధ్నోద్భ్రోతమయస్తః శిశుం న పిప్యూషీవ వేతి సిన్ధుః ।
 యేన నపాతమపాం జునామ మనోజువో వృషణో యం వహన్తి ॥ 5 [4]
- ఉత న ఈం త్వష్టా గన్తవ్చా సృతూనిరిభిరభిపిత్వే సజోషాః ।
 ఆ వృత్రహేస్త్రశ్చర్షణిప్రా-స్తువిష్టమో నరాం న ఇహ గమ్యాః ॥ 6
- ఉత న ఈం మతయో ౭శ్వయోగాః శిశుం న గావస్తరుణం రిహన్తి ।
 తమీం గిరో జనయో న పత్నీః సురభిష్టమం నరాం నసన్త ॥ 7
- ఉత న ఈం మరుతో వృద్ధసేనాః స్మద్రోదసీ సమనసః సదన్తు ।
 పృషదశ్వాసో ౭వనయో న రథా రిశాదసో మిత్రయుజో న దేవాః ॥ 8
- ప్ర ను యదేషాం మహినా చికిత్రే ప్ర యుజ్జతే ప్రయుజస్తే సువృక్తి ।
 అధ యదేషాం సుదినే న శరు-ర్విశ్వమేరిణం ప్రుషాయన్త సేనాః ॥ 9
- ప్రో అశ్వినావవసే కృణుధ్వం ప్ర పూషణం స్వతవసో హి సన్తి ।
 అద్వేషో విష్ణుర్వాత ఋభుక్షా అచ్ఛా సుమ్నాయ వవృతీయ దేవాన్ ॥ 10
- ఇయం సా వో అస్మే దీధితిర్యజత్రా అపిప్రాణీ చ సదనీ చ భూయాః ।
 ని యా దేవేషు యతతే వసూయు-ర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 11[5]

(187)

పిత॑ం న్వి త్యే॑కాదశస్య॑ సూక్ష్మస్య॑ మైత్రా॑వరుణి॑రగస్త్యో॑ఽన్నం గాయ॑త్రీ ఆద్యా॑నుష్ఠ॒భ్రాణ్ణా తృ॑తీయా
పఞ్చ॑మ్యాద్యాశ్చ॑తస్రోఽనుష్ఠ॑భోన్త్యాబృ॒హతీ॑వా ।

- పి॒తుం ను స్తో॑షం మ॒హో ధ॒ర్మాణం॑ తవి॑షీమ్ ।
 య॑స్య త్రి॒తో వ్యో॑జసా వృ॒త్రం వి॑ప॒ర్వమ॒ర్దయ॑త్ ॥ 1
 స్వాదో॑ పి॒తో మ॒థో పి॒తో వ॒యం త్వా వ॑వృమహే । అ॒స్మాక॑మవి॒తా భ॑వ ॥ 2
 ఉప॑ నః పి॒తవా చ॑ర శి॒వః శి॒వాభి॑రూతిభిః ।
 మ॒యోభు॑రద్విషే॒ణ్యః సఖా॑ సుశే॒వో అద్వ॑యాః ॥ 3
 తవ॑ త్యే పి॒తో రసా॑ రజాంస్యను వి॒ష్టితాః॑ । దివి॑ వాతా॑ ఇవ శ్రీ॒తాః ॥ 4
 తవ॑ త్యే పి॒తో దద॑త-స్తవ స్వాదిష్ఠ తే పి॒తో ।
 ప్ర స్వా॑ద్మానో రసా॑నాం తువి॒గ్రీవా॑ ఇవే॒రతే ॥ 5 [6]
 త్యే పి॒తో మ॒హానాం॑ దే॒వానాం॑ మనో॑ హి॒తమ్ ।
 అకా॑రి చారు కే॒తునా॑ తవా॒హిమ॑వసావధీ॒త్ ॥ 6
 యద్ర॑దో పి॒తో అజ॑గ-న్వివస్త్వ ప॒ర్వతా॑నామ్ ।
 అత్రా॑ చిన్నో మ॒థో పి॒తో ఽరం॑ భక్తాయ గ॒మ్యాః ॥ 7
 యద్ర॑సామోషధీ॒నాం పరి॑శ॒మారి॒శామ॑హే । వాతా॑పే పీ॒వ ఇద్భ॑వ ॥ 8
 యత్రే॑ సోమ గ॒వాశి॒రో య॒వాశి॒రో భ॒జామ॑హే । వాతా॑పే పీ॒వ ఇద్భ॑వ ॥ 9
 కర॑మ్భు ఓషధే భవ పీ॒వో వృ॒క్క ఉదా॑రథిః । వాతా॑పే పీ॒వ ఇద్భ॑వ ॥ 10
 తం త్వా వ॒యం పి॒తో వచో॑భి-ర్గా॒వో న హా॑వ్యా సు॒షూది॑మ ।
 దేవే॑భ్యస్త్యా స॒ధమాద॑-మస్మ॒భ్యం త్వా స॒ధమాద॑మ్ ॥ 11[7]

(188) అప్రీసూక్తమ్

సమిద్ధ ఇత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్య ఇధ్యస్తనూనపాదితో బర్హిర్దేవీర్హార ఉషాసానక్తా దైవ్యాహోతారౌ సరస్వతీశాభారత్యస్త్యష్టావనస్పతి స్వాహాకృతయ ఇతిక్రమేణ దేవతాః గాయత్రీఫణ్ః ।

- సమిద్ధో అధ్య రాజసి దేవో దేవైః సహస్రజిత్ । దూతో హవ్యా కవిర్వహ ॥ 1
- తనూనసాద్యతం యతే మధ్వా యజ్ఞః సమజ్యతే । దధత్సహస్రిణీరిషః ॥ 2
- అజుహ్వోనో న ఈడ్యో దేవాః ఆ వక్షి యజ్ఞియాన్ । అగ్నే సహస్రసా అసి ॥ 3
- ప్రాచీనం బర్హిరోజసా సహస్రవీరమస్తృణన్ । యత్రాదిత్యా విరాజథ ॥ 4
- విరాట్ సప్రూద్విభీః ప్రభీ-ర్భవీశ్చ భూయసీశ్చ యాః । దురో ఘృతాన్యక్షరన్ ॥ 5 [8]
- సురుక్యే హి సుపేశసా ౭ధి శ్రియా విరాజతః । ఉషాసావేహ సీదతామ్ ॥ 6
- ప్రథమా హి సువాచసా హోతారా దైవ్యా కవీ । యజ్ఞం నో యక్షతామిమమ్ ॥ 7
- భారతీశే సరస్వతి యా వః సర్వా ఉపబ్రువే । తా నశోదయత శ్రియే ॥ 8
- త్వష్టారూపాణి హి ప్రభుః ప్రచూన్విశ్వాన్ తృమానజే । తేషాం నః స్సౌతిమా యజ ॥ 9
- ఉప త్మన్యా వనస్పతే పాథో దేవేభ్యః సృజ । అగ్నిర్హవ్యాని సిష్వదత్ ॥ 10
- పురోగా అగ్నిర్దేవానాం గాయత్రేణ సమజ్యతే । స్వాహాకృతీషు రోచతే ॥ 11[9]

(189)

అగ్నేనయేత్యష్టర్చస్యసూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోగ్నిస్త్రిష్టమ్ ।

- అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మా-న్విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
- యుయోధ్యం సృజుహురాణమేనో భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥ 1
- అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్ త్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా ।
- పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శం యోః ॥ 2
- అగ్నే త్వమస్మ ద్యుయోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్యమన్త కృష్ణిః ।
- పునరస్మభ్యం సువితాయ దేవ క్షాం విశ్వేభిరమృతేభిర్యజత్ర ॥ 3

పాహి॑ నో॑ అగ్నే॑ పా॒యుభి॑రజ॒స్రై-రు॒త ప్రి॑యే॒ సద॑న ఆ శు॒శుక్వాన్॑ ।
 మా॒ తే॑ భ॒యం జ॒రితా॑రం॒ యవి॑ష్ట నూ॒నం వి॒దన్మా॑ ప॒రం స॑హస్వః ॥ 4
 మా॒ నో॑ అగ్నే॑ ౭వ॒ సృజో॑ అ॒ఘాయా॑ ౭వి॒ష్యవే॑ రిపవే॒ దుచ్చు॑నాయై ।
 మా ద॒త్వతే॑ దశ॒తే మాద॑తే॒ నో మా రి॑పతే॒ సహసా॑ప॒న్నరా॑ దాః ॥ 5 [10]

వి ఘ॑ త్వావా॑ ఋత॒జాత॑ యంస-ధృ॒ణానో॑ అగ్నే॒ తన్వే॑ ౩ వరూ॒థమ్ ।
 విశ్వా॑ద్దిరిక్షో॒ రుత॑ వా ని॒న్తో-ర॑భి॒హూతా॑మసి॒ హి దే॑వ వి॒ష్పట్ ॥ 6
 త్వం తా॑ అగ్న॒ ఉభ॑యాన్వి వి॒ద్వా-నే॒షి ప్ర॑పి॒త్వే మను॑షో॒ యజ॑త్ర ।
 అభి॑పి॒త్వే మను॑వే శాస్యో॒ భూ-ర్మ॑జ్జే॒స్య ఉ॑శిగ్భి॒ర్నాక్రః ॥ 7
 అవో॑చామ ని॒వచ॑నాన్యస్మి-న్మాన॑స్య సూ॒నుః సహసా॑నే అగ్నౌ ।
 వ॒యం స॒హస్ర॑మృషీ॒భిః సనే॑మ వి॒ద్వామే॑షం వృ॒జనం జీ॑రదా॒నుమ్ ॥ 8 [11]

(190)

అనర్వాణమిత్యష్టర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోబృహస్పతిస్త్రిష్టమ్ ।

అన॒ర్వాణం॑ వృ॒షభం॑ ము॒ద్్రజి॑హ్వం బృహ॒స్పతిం॑ వర్ధయా నవ్యమ॒రైః ।
 గా॒థాన్యః॑ సు॒రుచో॑ య॒స్య దే॒వా ఆ॒శృణ్వి॑న్తి నవమాన॒స్య మ॒ర్తాః ॥ 1
 తమృ॑త్వియా ఉప వాచః సచన్తే సర్తో న యో దే॒వయ॑తామసర్ణి ।
 బృహ॒స్పతిః॑ స హ్య॒క్షో వరా॑న్తి విభ్యాభవ త్సమృతే మాత॒రిశ్వా ॥ 2
 ఉప॑స్తుతిం నమస్త ఉద్యతిం చ శ్లోకం యంసత్సవితేవ ప్ర బ్రాహూ ।
 అస్య॑ క్ర॒త్వాహ॑న్యో ౩ యో అస్తి మృ॒గో న భీ॑మో అ॒రక్ష॑స్సువి॒ష్మాన్ ॥ 3
 అస్య॑ శ్లోకో ది॒వీయ॑తే పృథి॒వ్యా-మత్యో॑ న యంసద్యక్షభృ ద్విచేతాః ।
 మృగా॑ణాం న హేతయో యన్తి చేమా బృహస్పతే॒రహి॑మాయా॒ అభి॑ ద్యూన్ ॥ 4
 యే త్వా దే॒వోస్త్రి॑కం మన్యమానాః పాపా భద్రముపజీవన్తి ప॒త్రాః ।
 న దూ॑ధ్యే ౩ అను దదాసి వామం బృహస్పతే॒ చయ॑స్త ఇత్పి॒యారు॑మ్ ॥ 5 [12]

సుప్రైతుః సూయవసో న పన్థా దుర్నియన్తుః పరిప్రీతో న మిత్రః ।
 అనర్వాణో అభి యే చక్షతే నో ఽపీవృతా అపోర్ణవన్తో అస్థః ॥ 6
 సం యం స్తుభో ఽవనయో న యన్తి సముద్రం న స్రవతో రోధచక్రాః ।
 స విద్వాః ఉభయం చష్టే అన్త-ర్భూహస్పతిస్తర ఆపశ్చ గృధ్రః ॥ 7
 ఏవా మహస్త్విజాతస్త్విష్టా-స్పృహస్పతిర్వృషభో ధాయి దేవః ।
 స నః స్తుతో వీరవద్ధాతు గోమ-ద్విద్వామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 8 [13]

(191)

(విషవృనూక్తం)

కంకత ఇతిపోకశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో ఽప్రృణసూర్యా అనుష్టుప్ దశమ్యాద్యాస్త్రీసో
 మహాపజ్జయస్త్రయోదశీ మహాభృహతీ ।

కజ్కతో న కజ్కతో ఽథో సతీనకజ్కతః । ద్వావితి ఘషీ ఇతి న్యర్త దృష్టా అలిప్సత ॥ 1
 అదృష్టాన్తన్వాయ-త్యథో హన్తి పరాయతీ । అథో అవప్సతీ హ-న్త్యథో పినష్టి పింషతీ ॥ 2
 శరాసః కుశరాసో దర్భాసః సైర్యా ఉత ।
 మౌఞ్జా అదృష్టా బైరిణాః సర్వే సాకం న్యలిప్సత ॥ 3
 ని గావో గోష్ఠే అసద-న్ని మృగాసో అవిక్షత ।
 ని కేతవో జనానాం న్యర్త దృష్టా అలిప్సత ॥ 4
 ఏత ఉ త్యే ప్రత్యదృశ-స్రదోషం తస్కరా ఇవ ।
 అదృష్టా విశ్వదృష్టాః ప్రతిబుద్ధా అభూతన ॥ 5 [14]
 ద్యౌర్వః పితా పృథివీ మాతా సోమో బ్రాతాదితిః స్వసా ।
 అదృష్టా విశ్వదృష్టా-స్తిష్ఠతేలయతా సు కమ్ ॥ 6
 యే అంస్యా యే అఙ్గాః సూచికా యే ప్రకజ్కతాః ।
 అదృష్టాః కిం చనేహ వః సర్వే సాకం ని జస్యత ॥ 7

ఉత్పరస్తా త్సార్య ఏతి విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ।
 అదృష్టాన్ త్వర్వాజ్జమ్భయన్ త్వర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥ 8
 ఉదపష్టదసౌ సూర్యః పురు విశ్వాన్వి జూర్వాన్ ।
 ఆదిత్యః పర్వతేభ్యో విశ్వదృష్టో అదృష్టహా ॥ 9
 సూర్యే విషమా సజామి దృతిం సురావతో గృహే । సో చిన్ను న మరాత్తి నో వ్రయం
 మరామా ౭ ౭రే అస్య యోజనం హరిష్టా మధు త్వా మధులా చకార ॥ 10[15]
 ఇయత్తికా శకున్తికా సకా జఘాస తే విషమ్ । సో చిన్ను న మరాత్తి నో వ్రయం
 మరామా ౭ ౭రే అస్య యోజనం హరిష్టా మధు త్వా మధులా చకార ॥ 11
 త్రిః సప్త విష్ణులిఙ్గకా విషస్య పుష్పమక్షన్ । తాశ్చిన్ను న మరన్తి నో వ్రయం
 మరామా ౭ ౭రే అస్య యోజనం హరిష్టా మధు త్వా మధులా చకార ॥ 12
 నవనాం నవతీనాం విషస్య రోపుషీణామ్ । సర్వాసామగ్రభం నామా ౭ ౭రే
 అస్య యోజనం హరిష్టా మధు త్వా మధులా చకార ॥ 13
 త్రిః సప్త మయూర్యః సప్త స్వసారో అగ్రువః ।
 తాస్తే విషం వి జభిర ఉదకం కుమ్భినీరివ ॥ 14
 ఇయత్తకః కుషుమ్భక-స్తకం భీనద్యృశ్మనా ।
 తతో విషం ప్ర వావృతే పరాచీరను స్రవతః ॥ 15
 కుషుమ్భకస్తదబ్రవీ-ద్ధిరేః ప్రవర్తమానకః ।
 వృశ్చికస్యారసం విష-మరసం వృశ్చిక తే విషమ్ ॥ 16[16]

॥ ఇతి శతర్చినం ప్రథమం మణ्डలం సమాప్తమ్ ॥ అత్ర సూక్తాని 191 ॥

పరిశిష్టమ్

- మా బిభే॑ర్ను మ॑రిష్య॑సి పరి॑ త్వా పా॑మి స॒ర్వతః॑ ।
 ఘ॑నేన హ॒న్మి వృ॑శ్చి॒క్-¹మ॑హిం ద॒ణ్డేనా॑గ॒తమ్ ॥ 1
- ఆ॒ది॒త్య॒రథ॑వే॒గేన॑ వి॒ష్ణు॒బాహు॑బ॒లేన॑ చ ।
 గ॒రు॒డప॑క్ష॒నిపా॑తే॒న భూ॑మిం గ॒చ్ఛ మ॑హో॒యశాః॑ ॥ 2
- గ॒రు॒డస్య॑ ² జా॒తమా॑త్రేణ త్ర॒యోలో॑కాః ప్ర॒కంపి॑తాః ।
 ప్ర॒కంపి॑తా మ॒హీ స॒ర్వా స॒శైల॑వ॒నకా॑ననా ॥ 3
- గ॒గనం॑ నష్ట॒చన్ద్రా॑ర్కం జ్యోతి॒షం న ప్ర॑కాశ॒తే ।
 దే॒వతా॑ ³ భ॒యభీ॑తాశ్చ మారుతో న ప్ల॒వాయ॑తి (మారుతో న ప్ల॒వాయ॑త్యోం నమః) ॥ 4
- భో స॒ర్వ భద్ర॑ భద్రం తే దూ॒రం గ॒చ్ఛ ⁴మ॑హో॒యశాః॑ ।
⁵జ॒నమే॑జ॒యస్య॑ య॒జ్ఞాన్తే ఆస్తి॑క॒వచ॑నం సృ॒ర ॥ 5
- ఆస్తి॑క॒వచ॑నం శ్రు॒త్వా యః స॒ర్వో న ని॑వర్తతే ।
 శ॒తధా॑ భిద్యతే మూర్ధ్ని శింశ॒వృక్ష॑ఫలం యథా ॥ 6
- స॒ర్మదా॑యై నమః ప్రాత-ర్న॒ర్మదా॑యై స॒మో ని॑శి ।
 స॒మో ²స్తు॑న॒ర్మదే॑ తుభ్యం త్రాహి మాం వి॒షస॑ర్ప॒తః ॥ 7
- యో ⁶జ॒రత్యా॑ర్కుణా జాతో ⁷జ॒రత్య॑న్యాం మ॑హో॒యశాః॑ ।
 తస్య॑ స॒ర్వాప॑ భద్రం తే ⁸దూ॒రం గ॒చ్ఛ మ॑హో॒యశాః॑ ॥ 8
- అసి॑త్తిం చార్థసిద్ధిం చ సునీ॒తిం చాపి॑ యః సృ॒రేత్ ।
 ది॒వా వా యది॑వా రా॒త్రౌ నాస్తి॑ స॒ర్పభ॑యం ⁹భవేత్ ॥ 9
- ¹⁰అ॒గస్తి॑ర్మాధ॒వశ్చైవ॑ ముచి॒కుందో॑ మ॒హాము॑నిః ।
 కపి॑లో ముని॒రాస్తి॑కః ప॒శ్చౌతే॑ సుఖ॒శాయినః॑ ॥ 10

పాఠభేదాః

¹మహం దణ్డేనాగతమ్ । ²పాతమాత్రేణ । ³భయవిత్రస్తాశ్చ । ⁴ మహా విష ।

⁵జన్మేజయస్య । ⁶జగత్కారుణా జ్ఞాతో/ జగత్కారుణా జ్ఞాతో ।

⁷జరత్కారుణా । ⁸భూమిం గచ్ఛ మహాయశాః । ⁹హరేత్ । ¹⁰ అగస్త్యో మాధవ

1. ఘనేన హన్మి వృశ్చిక మహిం దణ్డేనా గతమ్ ॥ (అధర్వ 10.4.9)

5. సర్పాపసర్ప భద్రం తే గచ్ఛ సర్ప మహావిష ।

జనమేజయస్య యజ్ఞాన్తే ఆస్తీకవచనం స్మర ॥ (మహాభారతే ఆది.57 । 25 కుం.)

6. ఆస్తీకస్య వచః శ్రుత్వా యః సర్పో న నివర్తతే ।

శతధా భిద్యతే మూర్ధా శింశ వృక్షస్యఫలం యథా ॥ (మహాభారతే ఆది.57 ।26 కుం.)

8. యో జరత్కారుణా జాతో జరత్కారుణౌ మహాయశాః । (మహాభారతే ఆది. 58 । 24 కుం.)

9. అసితిం చార్తిమన్తం చ సునీధం చాపి యః స్మరేత్ ।

దివా వా యది రాత్రౌ వా నాస్య సర్పభయం భవేత్ ॥ (మహాభారతే ఆది.58 ।23 కుం.)

(కుం - కుంభకోణం ప్రతి)

[9-10 బహుషు పుస్తకేషు నోపలభ్యతే]

అథ ద్వితీయం మణ్డలమ్

(1) [ప్రథమో నువాకః ॥ సూ. 1-11]

- త్వమగ్న ఇతి షోకశర్పస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదో ఽగ్నిర్జగతి ।
- త్వమగ్నే ద్యుభిస్త్వమాశుశుక్షణి-స్త్వమద్భ్య స్త్వమశ్మనస్పరి ।
- త్వం వనేభ్యస్త్యమోషధీభ్య-స్త్వం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః 1
- తవాగ్నే హోత్రం తవ హోత్రమృత్వియం తవ నేష్ట్రం త్వమగ్నిదృతాయతః ।
- తవ ప్రశాస్త్రం త్వమధ్వరీయసి బ్రహ్మీ చాసి గృహపతిశ్చ నో దమే ॥ 2
- త్వమగ్న ఇన్దో వృషభః సతామసి త్వం విష్ణురురుగాయో నమస్యః ।
- త్వం బ్రహ్మీ రయివిద్భ్రహ్మణస్సతే త్వం విధర్తః సచసే పురన్ధ్యా ॥ 3
- త్వమగ్నే రాజా వరుణో ధృతప్రత-స్త్వం మిత్రో భవసి దస్మ ఈడ్యః ।
- త్వమర్చమా సత్పతిర్యస్య సంభుజం త్వమంశో విదధే దేవ భాజయః ॥ 4
- త్వమగ్నే త్వష్టా విధతే సువీర్యం తవ గ్నావో మిత్రమహః సజాత్యమ్ ।
- త్వమాశుహేమా రరిషే స్వశ్వ్యం త్వం నరాం శర్ధో అసి పురూవసుః ॥ 5 [17]
- త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివ-స్త్వం శర్ధో మారుతం పృక్ష ఈశిషే ।
- త్వం వాతైరరుణైర్యాసి శంగయ-స్త్వం పూషా విధతః పాసి ను త్మనా ॥ 6
- త్వమగ్నే ద్రవిణోదా అరంకృతే త్వం దేవః సవితా రత్నధా అసి ।
- త్వం భగో నృపతే వస్వ ఈశిషే త్వం పాయుర్దమే యస్తే ఽవిధత్ ॥ 7
- త్వమగ్నే దమ ఆ విశ్పతిం విశ-స్త్వాం రాజానం సువిదత్రమృణ్ణతే ।
- త్వం విశ్వాని స్వనీక పత్యసే త్వం సహస్రాణి శతా దశ ప్రతి ॥ 8
- త్వమగ్నే పితరమిష్టిభిర్నర-స్త్వాం ట్రాత్రాయ శమ్యా తనూరుచమ్ ।
- త్వం పుత్రో భవసి యస్తే ఽవిధ-త్వం సఖా సుశేవః పాస్యాధృషః ॥ 9

త్వమగ్నై ఋభురాకే నమస్యం - స్త్వం వాజస్య క్షుమతో రాయ ఈశిషే ।
 త్వం వి భాస్యసు దక్షి దావనే త్వం విశిక్షురసి యజ్ఞమాతనిః ॥ 10[18]

త్వమగ్నై అదితిర్దేవ దాశుషే త్వం హోత్రా భారతీ వర్ధసే గిరా ।
 త్వమిళా శతహిమాసి దక్షసే త్వం వృత్రహా వసువతే సరస్వతీ ॥ 11

త్వమగ్నై సుభృత ఉత్తమం వయ-స్తవ స్పార్ధై వర్జ ఆ సందృశి శ్రియః ।
 త్వం వాజః ప్రతరణో బృహస్పసి త్వం రయిర్బహులో విశ్వతస్సృధుః ॥ 12

త్వమగ్నై ఆదిత్యాస ఆస్యంఠ త్వాం జిహ్వం శుచయశ్చక్రిరే కవే ।
 త్వాం రాతిషాచో అధ్వరేషు సశ్చిరే త్వే దేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్ ॥ 13

త్వే అగ్నై విశ్వే అమృతాసో అధృహ ఆసా దేవా హవిరదన్త్యాహుతమ్ ।
 త్వయా మర్తాసః స్వదన్త ఆసుతిం త్వం గర్భో వీరుధాం జజ్ఞిషే శుచిః ॥ 14

త్వం తాన్ త్వం చ ప్రతి చాసి మజ్ఞునా ఽగ్నై సుజాత ప్ర చ దేవ రిచ్యసే ।
 పృక్షో యదత్ర మహినా వి తే భువ-దను ద్యావాపృథివీ రోదసీ ఉభే ॥ 15

యే స్తోతృభ్యో గోఅగ్రామశ్వపేశస-మగ్నై రాతిముపస్థజన్తి సూరయః ।
 అస్మాజ్చ తాంశ్చ ప్ర హి నేషి వస్య ఆ బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 16[19]

(2)

యజ్ఞేనేతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదో ఽగ్నిర్జగతీ ।

యజ్ఞేన వర్ధత జాతవేదస-మగ్నిం యజధ్వం హవిషా తనా గిరా ।
 సమిధానం సుప్రయస్రం స్వర్ణరం ద్యుక్షం హోతారం వృజనేషు ధూర్షదమ్ ॥ 1

అభి త్వా సక్తిరుషసో వవాశిరే ఽగ్నై వత్సం న స్వసరేషు ధేనవః ।
 దివ ఇవేదరతిర్యాసుషా యుగా క్షపో భాసి పురువార సంయతః ॥ 2

- తం దే॒వా ఋ॒ధ్నే ర॒జ॒సః సు॒దం॑స॒సం ది॒వస్పృ॒థివ్యో॑ర॒ర॒తిం న్యే॑రిరే ।
 ర॒థ॒మి॒వ వే॒ద్యం శు॒క్రశో॑చిష-మ॒గ్నిం మి॒త్రం న క్షి॑తిషు ప్ర॒శం॑స్యమ్ ॥ 3
- త॒ముక్ష॑మా॒ణం ర॒జ॒సి స్వ ఆ ద॑మే చ॒న్ద్రమి॑వ సు॒రుచం॑ హ్వో॒ర ఆ ద॑ధుః ।
 పృ॒శ్నోః ప॒త॒రం చి॒తయ॑న్త॒మక్ష॑భిః ప్రా॒థో న ప్రా॑యుం జ॒నసీ॑ ఉ॒భే అను॑ ॥ 4
- స హో॑తా వి॒శ్వం పరి॑ భూ॒త్వధ్వ॑రం త॒ము హ్ర॑వ్యైర్మనుష॒ ఋ॒ణ్ణతే॑ గి॒రా ।
 హి॒రి॒శి॒ప్రో వృ॒ధసా॑నాసు జ॒ర్భుర॑ ద్వై-ర్నస్త్ర॒భిశ్చి॑తయద్రో॒దసీ॑ అను ॥ 5 [20]
- స నో॑ రే॒వత్స॑మి॒ధానః॑ స్వ॒స్తయే॑ సంద॒దస్వా॑న॒యిమ॒స్మాసు॑ దీదిహి ।
 ఆ నః॑ కృ॒ణు॒ష్య సు॒వితా॑య రో॒దసీ॑ అగ్నే॒ హవ్యా॑ మనుషో దే॒వ వీ॒తయే॑ ॥ 6
- దా నో॑ అగ్నే॒ బృ॒హతో॑ దాః స॒హస్రి॑ణో దు॒రో న వా॒జం శ్రు॒త్యా అపా॑ వృ॒ధి ।
 ప్రా॒చీ ద్యా॑వాపు॒థివీ॑ బ్ర॒హ్మ॑ణా కృ॒ధి స్వ॒ర్ణ శు॒క్రము॑షసో వి ది॒ద్యుతుః॑ ॥ 7
- స ఇ॒ధాన॑ ఉ॒షసో॑ రా॒మ్యా అను॑ స్వ॒ర్ణ దీ॑దే॒దరు॑షే॒ణ భా॑నునా ।
 హో॑త్రా॒భిర॒గ్నిర్మను॑షః స్వ॒ధ్వరో॑ రా॒జా వి॒శామ॑తి॒థిశ్చారు॑రాయవే ॥ 8
- ఏ॒వా నో॑ అగ్నే॒ అమృ॑తే॒షు పూ॑ర్వ్య ధీ॒ప్షీ॒పాయ॑ బృ॒హద్ధి॑వే॒షు మా॑నుషా ।
 దు॒హానా॑ ధే॒నుర్వృ॑జనే॒షు కార॑వే త్మనా॒ శతి॑నం పు॒రురూ॑ప॒మిష॑ణి ॥ 9
- వ॒యమ॑గ్నే॒ అర్వ॑తా వా సు॒వీర్వం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణా వా చి॒తయే॑మా జ॒నా అతి॑ ।
 అ॒స్మాకం॑ ద్మృ॒మ్నమ॑ధి ప॒ఞ్చ కృ॑ష్టి॒షూ-చా॑ స్వ॒ర్ణ శు॒శుచీ॑త దు॒ష్టర॑మ్ ॥ 10
- స నో॑ బో॒ధి స॒హస్య॑ ప్ర॒శంసో॑య స్మిన్ త్సు॒జాతా॑ ఇ॒షయ॑న్త సూ॒రయః॑ ।
 యమ॑గ్నే॒ య॒జ్ఞము॑ప॒యన్తి॑ వా॒జినో॑ ని॒త్యే తో॑కే దీ॒దివాం॑సం స్వే ద॒మే ॥ 11
- ఉ॒భయా॑సో జా॒తవే॑దః స్యా॒మ తే స్తో॒తారో॑ అగ్నే॒ సూ॒రయ॑శ్చ శ॒ర్మణి॑ ।
 వ స్వో॑ రా॒యః పు॑రు॒శ్చన్ద్ర॑స్య భూ॒యసః॑ ప్ర॒జావ॑తః స్వ॒పత్య॑స్య శ॒గ్ధి నః॑ ॥ 12

యే స్తోత్రభ్యో గోఅగ్రామశ్వపేశస-మగ్నో రాతిముపస్తుజన్తి సూరయః ।

అస్మాక్షు తాంశ్చ ప్ర హి నేషి వస్య ఆ బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ 13[21]

(3)

ఆప్రీ నూక్తమ్

సమిద్ధోఅగ్నిరిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృతమద ఇధోనరాశంస ఇకో బర్హిర్దేవీర్ధ్వార ఉషాసానక్తా
దైవ్యాహోతారౌ సరస్వతీశాభారత్యస్వస్థావనస్పతి స్వాహాకృతయ ఇతిక్రమేణ దేవతా స్త్రిష్టుప్
షష్ఠీసప్తమ్యాజగత్యా ।

సమిద్ధో అగ్నిర్నిహితః పృథివ్యాం ప్రత్యజ్ విశ్వాని భువనాన్యస్థాత్ ।

హోతా పావకః ప్రదివః సుమేధా దేవో దేవాన్యజత్వగ్నిరర్హన్ ॥ 1

నరాశంసః ప్రతి ధామాన్యజ్ఞ-న్తిస్రో దివః ప్రతి మహ్నో స్వర్చిః ।

ఘృతప్రషా మనసా హవ్యమున్ద-నూర్ధస్యజ్ఞస్య సమనక్తు దేవాన్ ॥ 2

ఈశితో అగ్నే మనసా నో అర్హ-న్దేవాన్యక్షి మాసుషాత్పారో అద్య ।

స ఆ వహ మరుతాం శర్ధో అచ్యుత-మిన్ద్రం నరో బర్హిషదం యజధ్యమ్ ॥ 3

దేవ బర్హిర్వర్ధమానం సువీరం స్తీర్ణం రాయే సుభరం వేద్యస్యామ్ ।

ఘృతేనాక్తం వసవః సీదతేదం విశ్వే దేవా ఆదిత్యా యజ్ఞియాసః ॥ 4

వి శ్రయన్తాముర్వియా హూయమానా ద్వారో దేవీః సుప్రాయణా నమోభిః ।

వ్యచస్వతీర్వి ప్రథన్తామజుర్యా వర్ణం పునానా యశసం సువీరమ్ ॥ 5 [22]

సాధ్వపాంసి సనతా న ఉక్షితే ఉషాసానక్తా వ్యయేవ రణ్వితే ।

తన్తుం తతం సంవయన్తీ సమీచీ యజ్ఞస్య పేశః సుదుఘే పయస్వతీ ॥ 6

దైవ్యా హోతారా ప్రథమా విదుష్టర ఋజు యక్షతః సమృచా వపుష్టరా ।

దేవాన్యజన్తావృతుధా సమజ్ఞతో నాభా పృథివ్యా అధి సాసుషు త్రిషు ॥ 7

సరస్వతీ సాధయన్తీ ధియం న ఇళా దేవీ భారతీ విశ్వతూర్తిః ।	
తిస్రో దేవీః స్వధయా బర్హిరేద-మచ్ఛిద్రం పాన్తు శరణం నిషద్య ॥	8
పిశగ్గరూపః సుభరో వయోధాః శ్రుష్టి వీరో జాయతే దేవకామః ।	
ప్రజాం త్వష్టా వి ప్యతు నాభీమస్మే అథా దేవానామప్యేతు పాథః ॥	9
వనస్పతిరవస్పజన్మపస్థా-దగ్నిర్హవిః సూదయాతి ప్ర ధీభిః ।	
త్రిధా సమక్తం నయతు ప్రజాన-న్దేవేభ్యో దైవ్యః శమితోప హవ్యమ్ ॥	10
ఘృతం మిమిక్షే ఘృతమస్య యోని-ర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమ్వస్య ధామ ।	
అనుష్వధమా వహ మాదయస్వ స్వాహోకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥	11[22]

(4)

హువేవ ఇతి నవర్చస్య సూక్తస్య భార్గవః సోమాహుతిరగ్నిస్త్రిష్టమ్ ।

హువే వః సుద్యోతానం సువృక్తిం విశామగ్నిమతిథిం సుప్రయసమ్ ।	
మిత్ర ఇవ యో దిధిషాయో భూ-ద్దేవ ఆదేవే జనే జాతవేదాః ॥	1
ఇమం విధన్తో అపాం సధస్థే ద్వితాదధుర్భృగవో విక్షావైయోః ।	
ఏష విశ్వాన్యభ్యస్తు భూమా దేవానామగ్నిరర్తిరీరాశ్వః ॥	2
అగ్నిం దేవాసో మాసుషీషు విక్షు ప్రియం ధుః క్షేప్యన్తో న మిత్రమ్ ।	
స దీదయదుశతీరూర్ర్యా ఆ దక్షాయో యో దాస్వతే దమ ఆ ॥	3
అస్య రణ్వా స్వస్యేవ పుష్టిః సంధృష్టిరస్య హియానస్య దక్షోః ॥	
వి యో భరిభ్రదోషధీషు జిహ్వో-మత్యో న రథ్యో దోధవీతి వారాన్ ॥	4
ఆ యన్మే అభ్యం వనదః పనన్తో-శిగ్భ్యో నామీత వర్ణమ్ ।	
స చిత్రేణ చికితే రంసు భాసా జుజుర్వాః యో ముహురా యువా భూత్ ॥	5 [24]

ఆ యో వనా తాత్యషాణో న భాతి వార్ణ ప్రథా రథ్యేవ స్వానీత్ ।	
కృష్ణాద్వా తపూ రణ్యశ్చికేత ద్యౌరివ స్మయమానో నభోభిః ॥	6
స యో వ్యస్థాదభి దక్షదుర్విం ప్రశురైతి స్వయురగోపాః ।	
అగ్నిః శోచిష్మా అతసాన్యుష్ణ-న్యుష్ణ వ్యథిరస్వదయన్న భూమ ॥	7
నూ తే పూర్వస్యావసో అధితౌ తృతీయే విదధే మన్మ శంసి ।	
అస్మే అగ్నే సంయద్వీరం బృహన్తం క్షుమన్తం వాజం స్వవత్యం రయిం దాః ॥	8
త్వయా యథా గృత్యమదాసో అగ్నే గుహో వన్వన్త ఉపరా అభి ష్యుః ।	
సువీరాసో అభిమాతిషాహః సృత్సారిభ్యో గృణతే తద్వయో ధాః ॥	9 [25]

(5)

హోతాజనిష్ఠేత్యర్చస్య సూక్తస్య భార్గవః సోమాహుతిరగ్నిస్త్రిష్టుమ్ ।

హోతాజనిష్ఠ చేతనః పితా పితృభ్య క్షతయే ।	
ప్రయక్షజ్ఞేన్యం వసు శకేమ వాజినో యమమ్ ॥	1
ఆ యస్మిన్ తృప్త రశ్మయ-స్తతా యజ్ఞస్య నేతరి ।	
మనుష్యదైవ్యమష్టమం పోతా విశ్వం తదిన్వతి ॥	2
దధన్వే వా యదీమను వోచద్రుహ్మణి వేరు తత్ ।	
పరి విశ్వాని కావ్యా నేమిశ్చక్రమివాభవత్ ॥	3
సాకం హి శుచినా శుచిః ప్రశాస్తా క్రతునాజని ।	
విద్వా అస్యవ్రతా ద్రువా వయా ఇవాసు రోహతే ॥	4
తా అస్య వర్ణమాయువో నేష్టుః సచన్త ధేనవః ।	
కువిత్రీస్సృభ్య ఆ వరం స్వసారో యా ఇదం యయుః ॥	5

యదీ॑ మా॒తురు॒ప॒ స్వసా॑ ఘృ॒తం భ॒రన్త్యస్థిత॑ ।
 తాసా॑మధ్వ॒ర్యురాగ॑తౌ యవో॑ వృష్టి॒వ మోద॑తే ॥ 6
 స్వః స్వా॒య ధా॑యసే కృ॒ణుతా॑మృ॒త్విగృ॑త్విజ్ఞా॒మ్ ।
 స్తోమం॑ య॒జ్ఞం చాద॑రం వ॒నేమా॑ ర॒రిమా॑ వ॒యమ్ ॥ 7
 యథా॑ వి॒ద్వాః అ॒రం క॒ర-ద్విశ్వే॑భ్యో య॒జతే॑భ్యః ।
 అ॒యమగ్నే॑ త్వే అ॒పి యం॑ య॒జ్ఞం చ॑కృ॒మా వ॒యమ్ ॥ 8 [26]

(6)

ఇమాం మ ఇత్యష్టర్చస్య సూక్తస్య భార్గవః సోమాహుతిరగ్నిర్గాయత్రీ ।
 ఇ॒మాం మే॑ అగ్నే॒ సమి॑ధ-మి॒మాము॑ప॒సదం॑ వనేః । ఇ॒మా ఉ॒ ఘ శ్రు॑ధీ గి॒రః ॥ 1
 అ॒యా తే॑ అగ్నే॒ విధే॑మో-ర్ణో న॒పాద॑శ్శమిష్టే । ఏ॒నా సూ॒క్తేన॑ సు॒జాత ॥ 2
 తం త్వా గీ॒ర్భిర్గి॑ర్వణసం ద్రవి॒ణస్యం ద్ర॑విణోదః । స॒ప్ర॒ర్యేమ॑ స॒ప్ర॒ర్యవః ॥ 3
 స బో॑ధి సూ॒రిర్మఘ॑వా వసు॒పతే॑ వసు॒దావన్ । యు॒యోధ్య॑న్త॒న్మద్వేషా॑ంసి ॥ 4
 స నో॑ వృష్టిం ది॒వస్ప॑రి స నో॑ వా॒జమ॑న॒ర్వాణమ్ । స నః॑ స॒హస్రి॑ణీ॒రిషః ॥ 5
 ఈ॒ళానా॑యావ॒స్యవే॑ యవిష్ట దూ॒త నో॑ గి॒రా । య॒జిష్ట॑ హో॒తరా॑ గ॒హి ॥ 6
 అ॒న్తర్వ్యా॑గ్న ఈ॒యసే॑ వి॒ద్వాన్జన్మో॑భయా కవే । దూ॒తో జన్యే॑వ మి॒త్ర్యః ॥ 7
 స వి॒ద్వాః ఆ చ॑ పి॒ప్రయో॑ యక్షి॒ చికి॑త్వ ఆను॒షక్ । ఆ చా॒స్మిన్ తృ॑ప్సి బ॒ర్హిషీ॑ ॥ 8 [27]

(7)

శ్రేష్ఠమితిషడ్వచస్య సూక్తస్య భార్గవః సోమాహుతిరగ్నిర్గాయత్రీ ।
 శ్రే॒ష్ఠం యవిష్ట॑ భా॒రతా-ఽగ్నే॑ ద్ద్యు॒మన్త॑మా భ॒ర । వసో॑ పు॒రుస్సృ॑హం ర॒యిమ్ ॥ 1
 మా నో॑ అ॒రాతి॑రీ॒శత దే॑వస్య మ॒ర్త్యస్య॑ చ । ప॒ర్తి తస్యా॑ ఉ॒త ద్వి॒షః ॥ 2

విశ్వా ఉత త్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతి గాహేమహి ద్విషః ॥	3
శుచిః పావక వన్ద్యో ఽగ్నే బృహ ద్వి రోచసే । త్వం ఘృతేభిరాహుతః ॥	4
త్వం నో అసి భారతా-గ్నే వశాభిరుక్షభిః । అష్టాపదీభిరాహుతః ॥	5
ద్రవ్యన్తః సర్పిరాసుతిః ప్రత్నో హోతా వరేణ్యః । సహసస్పుత్రో అద్భుతః ॥	6 [28]

(8)

వాజయన్నితి పద్మచస్య సూక్తస్య శానకోగృతమదోగ్నిర్గాయత్ర్యన్త్యా ఽనుష్టుప్ ॥

వాజయన్నివ నూ రథా-న్యోగాః అగ్నేరుప స్తుహి । యశస్తమస్య మీక్ష్వాషః ॥	1
యః సుసీధో దదాశుషే ఽజుర్యో జరయన్నరిం । చారుప్రతీక ఆహుతః ॥	2
య ఉ శ్రియా దమేష్వా దోషోషసి ప్రశస్యతే । యస్య వ్రతం న మీయతే ॥	3
ఆ యః స్వర్ణ భానునా చిత్రో విభాత్యర్చిషా । అజ్ఞానో అజరైరభి ॥	4
అత్రిమను స్వరాజ్య-మగ్నిముక్థాని వావృధుః । విశ్వా అధి శ్రియో దధే ॥	5
అగ్నేరిస్తస్య సోమస్య దేవానామూతిభిర్వయమ్ ।	
అరిష్యన్తః సచేమహ్య-భి ష్యామ పృతన్యతః ॥	6 [29]

॥ ఇతి ద్వితీయాష్టకే పంచమో ఽధ్యాయః ॥

॥ త్రయోదశాధ్యాయే వర్గాః 29 । సూక్తాని 16 । ఋచః 159 ॥

॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥

[షష్ఠో ౭ ధ్యాయః ॥ వ.1-32]

(9)

నిహోతేతి షడ్వచస్య సూక్తస్య శాసకోగృత్యమదో ౭ గ్విస్త్రిష్ఠమ్ ।

- ని హో॑తా హో॑తృషద॑నే వి॒దాన-స్వే॑షో దీ॒దివా ॥ అ॑సదత్సुదక్షః ।
 అద॑బ్ధవ్రతప్రమతి॒ర్వసి॑ష్ఠః సహ॑స్రమ్భరః శుచి॑జిహ్వో అగ్నిః ॥ 1
- త్వం దూ॑తస్వము నః పర॑స్యా-స్వం వస్య ఆ వృ॑షభ ప్రణే॑తా ।
 అగ్నే॑ తో॒కస్య॑ నస్తనే॑ తనూ॒నా-మప్ర॑యుచ్ఛన్దీద్యద్భోధి గో॒పాః ॥ 2
- విధే॑మ తే పర॑మే జన్మ॒న్నగ్నే॑ విధే॑మ సో॒మైరవ॑రే స॒ధస్థే॑ ।
 యస్మాద్యోనే॑రుదారి॒థా యజే॑ తం ప్ర త్వే హ॒వీంషి॑ జుహు॒రే సమి॑ద్ధే ॥ 3
- అగ్నే॑ యజస్వ హ॒విషా॑ యజీ॒యా-ఞ్చాప్తీ॑ దే॒ష్ఠమ॑భి గృణీ॒హి రాధః॑ ।
 త్వం హ్యసి॑ రయిపతీ॒ రయీ॑ణాం త్వం శు॒క్రస్య॑ వచసో॒ మనో॑తా ॥ 4
- ఉభ॑యం తే న క్షీ॒యతే॑ వస॒వ్యం ది॒వేది॑వే జాయ॒మానస్య॑ దస్మ ।
 కృధి॑ క్షుమన్తం జరి॒తార॑మగ్నే కృధి॑ పతిం స్వ॒వత్య॑స్య రా॒యః ॥ 5
- సైనా॑నీకేన సువిద॒త్రో అ॒స్మే యష్టా॑ దే॒వా అ॒యజి॑ష్ఠః స్వస్తి ।
 అద॑బ్ధో గో॒పా ఉ॒త నః పర॑స్యా అగ్నే॑ ద్యుమదు॒త రే॑వద్దిదీహి ॥ 6 [1]

(10)

జోహూత్ర ఇతి షడ్వచస్య సూక్తస్య శాసకోగృత్యమదో ౭ గ్విస్త్రిష్ఠమ్ ।

- జో॒హూత్రో॑ అగ్నిః ప్ర॒థమః పితే॑వే-శస్త॒దే మను॑షా యత్సమి॒ద్ధః ।
 శ్రియం॑ వసా॒నో అ॒మృతో॑ విచే॒తా మర్త్య॑జేన్యః శ్రవ॒స్యంః స వ్రాజీ॑ ॥ 1
- శ్రూయా॑ అగ్నిశ్చిత్ర॒భాసు॑ర్హవం॒ మే విశ్వా॑భిర్గిర్భి॒రమృతో॑ విచే॒తాః ।
 శ్వా॒వా రథం॑ వహతో॒ రోహి॑తా వో-తారు॒షాహ చక్రే॑ విభృత్రః ॥ 2

ఉత్తానాయామజనయన్ త్పుషాతం భువదగ్నిః పురుపేశాసు గర్భః । శిరిణాయాం చిదక్తునా మహోభి-రపరీవుతో వసతి ప్రచేతాః ॥	3
జిఘర్త్యగ్నిం హవిషా ఘృతేన ప్రతిక్షియంతం భువనాని విశ్వా । పుథుం తిరశ్చా వయసా బ్రుహంతం వ్యచిష్టమన్నై రభసం దృశానమ్ ॥	4
ఆ విశ్వతః ప్రత్యఙ్చం జిఘర్త్య-రక్షసా మనసా తజ్జుషేత । మర్యశ్రీః స్పృహయద్భర్ణో అగ్ని-రాభిమృశే తన్వాఙ్ జర్భురాణః ॥	5
జ్ఞేయా భాగం సహసానో వరేణ త్వాదూతాసో మనువద్వదేమ । అనూనమగ్నిం జుహ్వో వచస్యా మధుపుచం ధనసా జోహవీమి ॥	6 [2]

(11)

శ్రుధీహమిత్యేకవింశత్యచస్య సూక్తస్య శానకోగృత్సమదాన్దోవిరాట్స్థానా అన్త్యా త్రిష్టమ్ ।

శ్రుధీ హవమిన్ద్ర మా రిషణ్యః న్యామ తే దావనే వసూనామ్ । ఇమా హి త్వామూర్ణో వర్షయన్తి వసూయవః సిన్ధవో న క్షరన్తః ॥	1
స్రజో మహీరిన్ద్ర యా అపిన్వః పరిష్ఠితా అహినా శూర పూర్వీః । అమర్త్యం చిద్దాసం మన్యమాన-మవాభినదుకైర్వావృధానః ॥	2
ఉక్లేష్విన్ను శూర యేషు చాకన్ త్సోమేష్విన్ద్ర రుద్రియేషు చ । తుభ్యేదేతా యాసు మన్దసానః ప్ర వాయవే సిసతే న శుభ్రాః ॥	3
శుభ్రం ను తే శుష్మం వర్షయన్తః శుభ్రం వజ్రం బాహోర్షధానాః । శుభ్రస్త్వమిన్ద్ర వావృధానో అస్మే దాసీర్విశః సూర్యేణ సహ్యోః ॥	4
గుహో హితం గుహ్యం గూళ్లమస్ప-పీవుతం మాయిసం క్షియన్తమ్ । ఉతో అపో ద్యాం తస్తభ్వాంస-మహన్నహిం శూర వీర్యేణ ॥	5 [3]

స్త॒వా ను॑ త ఇ॒న్ద్ర పూ॒ర్వ్యా మ॒హా-స్మృ॑త స్త॒వామ॑ నూ॒తనా॑ కృ॒తాని॑ ।	
స్త॒వా వజ్రం॑ బా॒హోర్వ॑శ॒న్తం స్త॒వా హ॑రీ॒ సూ॒ర్య॑స్య కే॒తూ ॥	6
హ॑రీ॒ ను త ఇ॒న్ద్ర వా॒జయ॑న్తా॒ ఘృ॒తశ్చ॑తం న్నా॒వర॑మ॒స్వర్ణామ్ ।	
వి స॑మ॒నా భూ॑మి॒రప్ర॑థి॒ష్ఠా-ఽరం॑స్త్వ ప॒ర్యత॑శ్చి॒త్సరి॑ష్యన్ ॥	7
ని ప॑ర్య॒తః సా॒ద్యప్ర॑యుచ్చ॒న్ త్సం మా॑తృభి॒ర్వావ॑శా॒నో అ॒క్రాన్ ।	
దూ॑రే పా॒రే వాణీం॑ వ॒ర్ధయ॑న్త్వ ఇ॒న్ద్రేషి॑తాం ధ॒మని॑ం ప॒ప్రథ॑న్తి ॥	8
ఇ॒న్ద్రో మ॒హాం సి॒న్ధుమా॑శయా॒నం మా॒యావి॑నం వృ॒త్రమ॑స్ఫు॒రన్తిః ।	
అ॒రేజే॑తాం రో॒దసీ॑ భి॒యానే॑ కని॒క్రద॑తో వృ॒ష్ణో అ॒స్య వ॒జ్రాత్ ॥	9
అ॒రోర॑వీ॒ద్వృష్ణో॑ అ॒స్య వ॒జ్రో ఽమా॑నుషం యన్మా॒నుషో॑ ని॒జూర్వాత్ ।	
ని మా॒యినో॑ దా॒నవ॑స్య మా॒యా అ॒పాద॑య॒త్పపి॑వాన్ త్సృ॒తస్య॑ ॥	10[4]
పి॒బాపి॑బే॒దిన్ద్ర శూ॒ర సో॑మం మ॒న్దన్తు॑ త్వా మ॒న్దినః॑ సు॒తాసః॑ ।	
వృ॒ణన్త॑స్సే॒ కుక్షీ॑ వ॒ర్ధయ॑న్త్వి-త్థా సు॒తః పౌ॑ర ఇ॒న్ద్రమా॑వ ॥	11
త్వే ఇ॒న్ద్రాప్య॑భూమ వి॒ప్రా ధి॑యం వనే॒మ ఋ॒తయా॑ స॒పన్తః॑ ।	
అ॒వస్య॑వో ధీ॒మహి॑ ప్రశ॒స్తిం స॒ద్యస్తే॑ రా॒యో దా॑వనే॒ స్యామ॑ ॥	12
స్యామ॑ తే త ఇ॒న్ద్ర యే త ఊ॒తీ అ॒వస్య॑వ ఊ॒ర్ణం వ॒ర్ధయ॑న్తః ।	
శు॒ష్మిన్త॑మం యం చా॒కనా॑మ దే॒వా-ఽస్మే॑ ర॒యిం రా॑సి వీ॒రవ॑న్తమ్ ॥	13
రా॑సి క్షయం రా॑సి మి॒త్రమ॑స్మే రా॑సి శ॒ర్ధ ఇ॒న్ద్ర మారు॑తం నః ।	
స॒జోష॑సో యే చ మ॒న్దసా॑నాః ప్ర వా॒యవః॑ పా॒న్త్యగ్ర॑ణీ॒తిమ్ ॥	14
వ్యన్తి॑న్ను యేషు మ॒న్దసా॑న-స్తృ॒పతో॑మం పా॒హి ద్ర॒హ్యది॑న్ద్ర ।	
అ॒స్మాన్ త్సు పృ॒త్వా త॑రు॒త్రా-ఽవ॑ర్ధయో ద్యాం బృ॒హద్భి॑ర॒రైః ॥	15[5]

- బృహ॑న్త ఇ॒న్ను యే॑ తే॒ తరు॑త్రో-క్లే॒భిర్వా॑ సు॒ముమా॑వి॒వాసా॑న్ ।
 స్త్ర॒ణానా॑సో॒ బర్హిః॑ ప॒స్యావ॑-త్వో॒తా ఇది॑న్త్ర వా॒జమ॑గ్మన్ ॥ 16
- ఉ॒గ్రేష్వి॑న్ను శూ॒ర మ॑న్దసా॒న-స్త్రిక॑ద్రుకే॒షు పా॑హి సో॒మమి॑న్ద్ర ।
 ప్ర॒దోధు॑వ॒చ్ఛ్రుకు॑షు ప్రి॒ణానో॑ యా॒హి హరి॑భ్యాం సు॒తస్య॑ ప్రి॒తిమ్ ॥ 17
- ధి॒ష్ణా శవః॑ శూ॒ర యే॑న వృ॒త్ర-మ॑వాభి॒న్నద్దా॑ను॒మౌర్ణ॑వాభమ్ ।
 అ॒పావృ॑ణో॒ర్జ్వతి॑రా॒య ని॑ న॒వృతః॑ సాది॒ దస్య॑రిన్ద్ర ॥ 18
- సనే॑మ యే త ఊ॒తిభి॑స్త॒రన్తో వి॒శ్వాః స్పృ॒థ ఆ॒ర్యేణ॑ ద॒స్యాన్ ।
 అ॒స్మభ్యం॑ తత్త్వా॒ష్టం వి॒శ్వరూ॑ప-మ॒రన్ద॑యః సా॒ఖ్యస్య॑ త్రి॒తాయ॑ ॥ 19
- అ॒స్య సు॒వాన॑స్య మ॒న్దిన॑స్త్రి॒తస్య॑ న్య॒ర్బుదం॑ వావృ॒ధానో॑ అ॒స్తః ।
 అ॒వర్త॑య॒త్సూర్వో॑ న చ॒క్రం భీ॑నద్వ॒లమి॑న్ద్రో అ॒గ్గిర॑స్వాన్ ॥ 20
- నూ॒నం సా తే॑ ప్ర॒తి వ॑రం జరి॒తే దు॒హీయ॑దిన్ద్ర దక్షి॒ణా మ॒ఘోసీ॑ ।
 శి॒క్షా స్తో॒తృభ్యో॑ మా॒తి ధ॒గ్భగో॑ నో బృ॒హద్వ॑దేమ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః॑ ॥ 21[6]

(12) [ద్వితీయో ౭ నువాకః || సూ. 12-22]

యోజాత ఇతిపఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్ద్రస్త్రిష్టమ్ ।

- యో॒జాత॑ ఏ॒వ ప్ర॑థ॒మో మ॑న॒స్వాన్తే॑వో దే॒వాన్మ॑తునా ప॒ర్యభూ॑షత్ ।
 య॒స్య శు॒ష్మా ద్రో॑ద॒సీ అ॑భ్యసే॒తాం నృ॑ష్ణస్య మ॒హో స జ॑నా॒స ఇ॒న్ద్రః ॥ 1
- యః పృ॒థివీం॑ వ్యథ॒మానా॑మదృం॒హ-ద్యః॑ ప॒ర్వతా॑న్వ॒కుపి॑తా॒ అర॑మ్భాత్ ।
 యో అ॒న్తరి॑క్షం వి॒మమే॑ వరీ॒యో యో ద్యా॑మ॒స్తభ్నా॑ త్స జ॒నాస॑ ఇ॒న్ద్రః ॥ 2
- యో హ॒త్యాహి॑మరి॒ణాత్స॑ప్త సి॒న్ధూ-నో॑ గా ఉ॒దాజ॑దప॒థా వ॑లస్య ।
 యో అ॒శ్వనో॑ర॒న్తర॑గ్నిం జ॒జాన॑ స॒న్వృక్స॑మత్సు స జ॒నాస॑ ఇ॒న్ద్రః ॥ 3

- యేనేమా విశ్వా చ్యవనా కృతాని యో దాసం వర్ణమధరం గుహాకః ।
 శ్శఘ్నివ యో జిగీవాః లక్షమాద-దర్యః పుష్టాని స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 4
- యం స్మా పృచ్ఛన్తి కుహ సేతి ఘోర-ముతేమాహుర్నైషో అస్తీత్యేనమ్ ।
 సో అర్యః పుష్టిర్విజ ఇవా మినాతి శ్రదస్మై ధత్త స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 5 [7]
- యో రద్రస్య చోదితా యః కృశస్య యో బ్రహ్మణో నాధమానస్య కీరేః ।
 యుక్తగ్రావ్హో యో ౭వితా సుశిప్రః సుతసోమస్య స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 6
- యస్యాశ్వాసః ప్రదిశి యస్య గావో యస్య గ్రామా యస్య విశ్వే రథాసః ।
 యః సూర్యం య ఉషసం జజాన యో అపాం నేతా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 7
- యం క్రన్దసీ సంయతీ విహ్వయేతే పరే ౭వర ఉభయా అమిత్రాః ।
 సమానం చిద్రథమాతస్త్రివాంసా నానా హవేతే స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 8
- యస్మాన్న ఋతే విజయన్తే జనాసో యం యుధ్యమానా అవసే హవన్తే ।
 యో విశ్వస్య ప్రతిమానం బభూవ యో అచ్యుతచ్యు త్స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 9
- యః శశ్వతో మహ్యేనో దధానా-నమన్యమానాఞ్చర్వా జఘాన ।
 యః శర్ధతే నాసుదదాతి శృధ్యాం యో దస్యోర్హన్తా స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 10 [8]
- యః శమ్భురం పర్వతేషు క్షియన్తం చత్వారింశ్యాం శరద్భస్వవిన్దత్ ।
 ఓజాయమానం యో అహిం జఘాన దానుం శయానం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 11
- యః సప్తరశ్మిర్పృష్ఠభస్తువిష్మా-నవాసృజత్సర్వే సప్త సిన్ధాన్ ।
 యో రౌహిణమస్ఫుర్ద్వజ్రబాహు-ర్ద్వామారోహన్తం స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 12
- ద్యావా చిదస్మై పృథివీ నమేతే శుష్మాచ్ఛిదస్య పర్వతా భయన్తే ।
 యః సోమపా నిచితో వజ్రబాహు-ర్యో వజ్రహస్తః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 13

యః సున్వన్తమవత్తి యః పచన్తం యః శంసన్తం యః శశమానమూతీ ।
 యస్య బ్రహ్మ వర్ధనం యస్య సోమో యస్యైదం రాధః స జనాస ఇన్ద్రః ॥ 14
 యః సున్వతే పచతే దుధ్ర ఆ చి-ద్వాజం దర్ధర్షి స కిలాసి సత్యః ।
 వయం త ఇన్ద్ర విశ్వహ ప్రియాసః సువీరాసో విదధమా వదేమ ॥ 15 [9]

(13)

ఋతుర్జనితీతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమదఇన్ద్రోజగత్యన్త్యాతిష్ఠమ్ ।

ఋతుర్జనితీ తస్యా అపస్పరి మక్షూ జాత ఆవిశద్యాసు వర్ధతే ।
 తదాహనా అభవత్ప్రృష్టి పయోం ౭శోః పీయాషం ప్రథమం తదుక్థ్యమ్ ॥ 1
 సద్ధ్రీమా యన్తి పరి బిభ్రతీః పయో విశ్వస్పృష్టయ ప్ర భరన్త భోజనమ్ ।
 సమానో అధ్వా ప్రవతామనుష్యదే యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ 2
 అన్వేకో వదతి యద్దదాతి త-ద్రూపా మినన్తదపా ఏక ఈయతే ।
 విశ్వా ఏకస్య వినుదస్తితిక్షతే యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ 3
 ప్రజాభ్యః పుష్టిం విభజన్త ఆసతే రయిమివ పృష్ఠం ప్రభవన్తమాయతే ।
 అసిన్వన్తంష్ట్రైః పితురత్తి భోజనం యస్తాకృణోః ప్రథమం సాస్యుక్థ్యః ॥ 4
 అథాకృణోః పృథివీం సంధృశే దివే యో ధౌతీనామహిహన్నారిణక్తధః ।
 తం త్వా స్తోమేభిరుదభిర్న వాజినం దేవం దేవా అజనన్ త్సాస్యుక్థ్యః ॥ 5 [10]
 యో భోజనం చ దయసే చ వర్ధన-మార్దాదా శుష్కం మధుమద్దుదోహిథ ।
 స శేవధిం ని దధిషే వివస్వతి విశ్వస్యైక ఈశిషే సాస్యుక్థ్యః ॥ 6
 యః పుష్పిణీశ్చ ప్రస్వశ్చ ధర్మణా ౭ధి దానే వ్యర్చవనీరధారయః ।
 యశ్చాసమా అజనో దిద్యుతో దివ ఉరురూర్వా అభితః సాస్యుక్థ్యః ॥ 7

యో నార్తరం సహవసుం నిహన్తవే పృక్షాయ చ దాసవేశాయ చావహః । ఊర్జయన్త్యా అపరివిష్టమాస్య-ముతైవాద్య పురుకృతాన్సుక్ష్మః ॥	8
శతం వా యస్య దశ సాకమాద్య ఏకస్య శ్రుష్టౌ యద్ధ చోదమావిధ । అరజ్ఞా దస్యాన్ త్సమునబ్జభీతయే సుప్రావ్యో అభవః సాస్సుక్ష్మః ॥	9
విశ్వేదను రోధనా అస్య పౌస్యం దదురస్మై దధిరే కృత్వవే ధనమ్ । షకన్తభాన్ విష్టిరః పఞ్చ సందృశః పరి పరో అభవః సాస్సుక్ష్మః ॥	10[11]
సుప్రవాచనం తవ వీర వీర్యం యదేకేన క్రతునా విన్దసే వసు । జాతూష్ఠిరస్య ప్ర వయః సహస్వతో యా చకర్థ సేన్ద్ర విశ్వాస్సుక్ష్మః ॥	11
అరమయః సరపస్సరాయ కం తురీతయే చ వయ్యాయ చ స్రుతిమ్ । నీచా సన్తముదనయః పరావృజం ప్రాన్థం క్రోణం శ్రవయన్ తాన్సుక్ష్మః ॥	12
అన్మభ్యం తద్వసో దానాయ రాధః సమర్థయస్వ బహు తే వసవ్యమ్ । ఇన్ద్ర యచ్ఛిత్రం శ్రవస్యా అను ద్యూ-న్శ్చుహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥	13[12]

(14)

అధ్వర్యవ ఇతి ద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య శాసకోగృతృమద ఇన్ద్రస్త్రిష్ఠమ్ ।

అధ్వర్యవో భరతేన్ద్రాయ సోమ-మామత్రేభిః సిఞ్చతా మద్యమన్దః । కామీ హి వీరః సదమస్య పీతిం జుహోత వృష్టే తదిదేష వష్టి ॥	1
అధ్వర్యవో యో అపో వత్రివాంసం వృత్రం జఘానాశన్యేవ వృక్షమ్ । తస్మా ఏతం భరత తద్వశాయ ఏష ఇన్ద్రో అర్హతి పీతిమస్య ॥	2
అధ్వర్యవో యో దృభీకం జఘాన యో గా ఉదాజదప హి వలం వః । తస్మా ఏతమన్తరిక్షే న వాత-మిన్ద్రం సోమైరోర్ణుత జూర్న వస్త్రిః ॥	3

అధ్వ॑ర్యవో॒ య ఉ॑రణం॒ జఘా॑న॒ నవ॑ చ॒ఖ్వాంసం॑ నవ॒తిం చ॑ బ్రాహూ॑న్ ।	
యో అ॒ర్బుద॑మవ॒ నీచా॑ బ॒బ్రాధే॑ తమి॒న్ద్రం సోమ॑స్య భృథే॒ హినో॑త ॥	4
అధ్వ॑ర్యవో॒ యః స్వ॑శ్మం జఘా॑న॒ యః శు॑ష్ణమ॒శుషం॑ యో వ్యం॒సమ్ ।	
యః పి॒త్రుం న॑ము॒చ్చిం యో రు॑ధి॒క్రాం తస్యా॑ ఇ॒న్ద్రాయా॑స్థసో॒ జుహో॑త ॥	5
అధ్వ॑ర్యవో॒ యః శ॒తం శ॑మ్భ॒రస్య॑ పు॒రో బి॒భేదా॑శ్మనే॒వ పూ॑ర్వీః ।	
యో వ॒ర్చినః॑ శ॒తమి॒న్ద్రః స॒హస్ర॑-మ॒పావ॑ప॒ద్భర॑తా సోమ॑మ॒స్మై ॥	6 [13]
అధ్వ॑ర్యవో॒ యః శ॒తమా॑ స॒హస్రం॑ భూ॒మ్యా ఉ॑ప॒స్థే ౭వ॑ప॒జ్జఘ్నా॑న్ ।	
కు॒త్సన్యా॑యోర॒తిథి॑గ్వస్య॒ వీరా॑-న్యా॒వృణ॑గ్భ॒రతా॑ సోమ॑మ॒స్మై ॥	7
అధ్వ॑ర్యవో॒ యన్న॑రః॒ క్రామ॑యాధ్వే॒ శ్రుష్ఠీ॑ వహా॒న్తో నశ॑థా తది॒న్ద్రే ।	
గభ॑స్తిపూ॒తం భ॑రత శ్రు॒తాయే॑-న్ద్రాయ॒ సోమం॑ య॒జ్యవో॑ జుహో॒త ॥	8
అధ్వ॑ర్యవః॒ కర్త॑నా శ్రు॒ష్ఠిమ॑స్మై వనే॒ నిపూ॑తం వన॒ ఉన్న॑యధ్వమ్ ।	
జు॒షాణో॑ హ॒స్త్వమ॑భి వావశే॒ వ ఇ॒న్ద్రాయ॑ సోమం॒ మది॑రం జుహో॒త ॥	9
అధ్వ॑ర్యవః॒ పయ॑సోధ॒ర్యథా॑ గోః సోమే॒భిరీం॑ పృణతా భో॒జమి॑న్ద్రమ్ ।	
వే॒ద్రాహ॑మ॒స్య ని॑భృతం మ॒ ఏత॑-ద్ది॒త్యన్తం॑ భూ॒యో య॒జత॑శ్చి॒కేత॑ ॥	10
అధ్వ॑ర్యవో॒ యో ది॒వ్యస్య॑ వస్వో॒ యః పా॑ర్థి॒వస్య॑ క్ష॒మ్యస్య॑ రాజా॒ ।	
త॒మూర్ధ॑రం న పృణతా॒ యవే॑నే-న్ద్రం సోమే॒భిస్తద॑పో॒ వో అస్తు॑ ॥	11
అ॒స్మభ్యం॑ తద్వ॒సో ద్రా॑నాయ॒ రాధః॑ సమ॒ర్థయ॑స్వ బ॒హు తే॑ వ॒సవ్య॑మ్ ।	
ఇ॒న్ద్ర య॑చ్ఛి॒త్రం శ్ర॑వ॒స్యా అ॒ను ద్యూన్ బృ॑హద్వదేమ॒ విదథే॑ సు॒వీరాః॑ ॥	12[14]

(15)

ప్రథాన్వితీ దశర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృతమద ఇన్ద్రస్త్రిష్టమ్ ।

- ప్ర ఘా స్వస్య మహతో మహాని సత్యా సత్యస్య కరణాని వోచమ్ ।
 త్రికద్రుకేష్వపిబత్సుతస్యా-స్య మదే అహిమిన్దో జఘాన ॥ 1
- అవంశే ద్యామస్తభాయద్భృహన్త-మా రోదసీ అపృణదన్తరిక్షమ్ ।
 స ధారయత్పృథివీం ప్రథచ్ఛ సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 2
- సద్వేవ ప్రాచో వి మిమాయ మానై-ర్వజ్రేణ ఖాన్యతృణన్తదీనామ్ ।
 వృధాస్పజత్పథిభిర్దీర్షయాఢైః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 3
- స ప్రవోక్త్వా స్పరిగత్యా దభీతే-ర్విశ్వమధాగాయుధమిద్ధే అగ్నౌ ।
 సం గోభిరశ్వైరస్పజద్రథేభిః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 4
- స ఈం మహీం ధునిమేతోరరమ్ణాత్ సో అస్నాత్పాసపారయత్స్వస్తి ।
 త ఉత్సాయ రయిమభి ప్ర తస్టుః సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 5 [15]
- సోదజ్ఞం సిన్ధుమరిణాన్మహిత్వా వజ్రేణాస ఉషసః సం పిపేష ।
 అజవసో జవినీభిర్వివృశ్చన్ తోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 6
- స విద్వా అపగోహం కనీనా-మావిర్భవన్ముదతిష్ఠత్పరావృక్ ।
 ప్రతి క్రోణః స్థాద్వ్యం నగచష్ట సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 7
- భినద్వలమగ్నేరోభిర్గృణానో వి పర్వతస్య దృంహితాన్వైరత్ ।
 రిణగ్రోధాంసి కృత్రిమాణ్యేషాం సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 8
- స్వప్నేనాభ్యుప్యా చుమురిం ధునిం చ జఘన్త దస్యం ప్ర దభీతిమావః ।
 రమ్భి చిదత్ర వివిదే హిరణ్యం సోమస్య తా మద ఇన్ద్రశ్చకార ॥ 9
- నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ ।
 శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ 10[16]

(16)

ప్రవః సతామితి నవర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్దోజగత్యన్వాస్తిష్టుమ్ ।

- ప్ర వః స॒తాం జ్యేష్ఠ॑తమాయ సు॒ష్టతి॑-మ॒గ్నావి॑వ సమి॒ధానే॑ హవి॒ర్భరే॑ ।
 ఇన్ద్ర॑మ॒జుర్యం జ॒రయ॑న్తము॒క్షితం స॒నాద్యు॑వా॒నమ॑వసే హ॒వామహే॑ ॥ 1
- యన్మాది॑న్ద్రాద్భూ॒హతః॑ కిం చ॒నేమ్మ॑తే వి॒శ్వాన్యస్మిన్ త్సంభృ॑తాధి వీ॒ర్యా ।
 జ॒ఠరే॑ సోమం త॒స్వీ ३ స॒హో మ॒హో హస్తే॑ వజ్రం భ॒రతి శీ॒ర్షణీ॑ క్ర॒తుమ్ ॥ 2
- న క్షో॑ణీభ్యాం పరి॒భ్యే త ఇన్ద్రి॑యం న స॒ముద్రైః పర్వ॑తైరిన్ద్ర తే ర॒థః ।
 న తే॑ వజ్రమ॒స్వశ్నోతి॑ కశ్చ॒న యదా॑శుభిః పత॑సి యోజ॒నా పు॑రు ॥ 3
- విశ్వే॑ హ్యస్మై యజ॒తాయ॑ ధృష్ణ॒వే క్రతుం॑ భ॒రన్తి వృ॑షభాయ సశ్చ॒తే ।
 వృషా॑ యజస్వ హ॒విషా॑ వి॒దుష్ట॑రః పి॒బేన్ద్ర సోమం॑ వృ॒షభే॑ణ భా॒నునా॑ ॥ 4
- వృష్ణః కో॑శః పవతే మధ్య॑ ఊర్మి-ర్వృ॒షభా॑న్నాయ వృ॒షభాయ॑ పాత॒వే ।
 వృ॒షణాద్వ॑ర్యూ వృ॒షభా॑సో అ॒ద్రయో॑ వృ॒షణం సోమం॑ వృ॒షభాయ॑ సు॒ష్వతి ॥ 5 [17]
- వృషా॑ తే వజ్ర॑ ఉ॒త తే వృషా॑ ర॒థో వృ॒షణా హరీ॑ వృ॒షభా॑ణ్యాయు॒ధా ।
 వృష్ణో॑ మద॒స్య వృ॒షభ త్వ॑మీశిష ఇన్ద్ర॑ సోమస్య వృ॒షభస్య॑ తృష్ణు॒హి ॥ 6
- ప్ర తే॑ నావం న సమ॑నే వచ॒స్యవం బ్రహ్మ॑ణా యామి సవ॑నేషు దాధృ॒షిః ।
 కు॒విన్దో అ॒స్య వచ॑సో ని॒బోధి॑ష-దిన్ద్రము॒త్సం న వసు॑నః సి॒చామహే॑ ॥ 7
- పు॒రా సం॑బ్రాధాద౒భ్యా వృ॒తస్వ॑ నో ధే॒నుర్న వ॑త్సం యవ॑సస్య పి॒ప్యషీ॑ ।
 స॒కృత్సు॑ తే సు॒మతి॑భిః శత॑క్ర॒తో సం పత్నీ॑భిర్న వృ॒షణో న॑సీమహి ॥ 8
- నూ॒నం సా తే॑ ప్ర॒తి వ॒రం జ॒రిత్రే దు॒హీయ॑దిన్ద్ర దక్షి॒ణా మ॒ఘోసీ॑ ।
 శిక్షా॑ స్తోతృభ్యో మాతి॑ ధ॒గ్భగో నో బ్ర॑హద్వదేమ వి॒దథే॑ సు॒వీరాః ॥ 9 [18]

(17)

తదస్మా ఇతి నవర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్దో జగత్యవ్యేద్యేతిష్ఠభౌ ।

- తదస్మై నవ్యమఙ్గిరస్వదర్చత శుష్మా యదస్య ప్రత్నథోదీరతే ।
 విశ్వా యద్ధోత్రా సహసా పరీవృతా మదే సోమస్య దృంహితాన్వైరయత్ ॥ 1
- స భూతు యో హ ప్రథమాయ ధాయస ఓజో మిమానో మహిమానమాతిరత్ ।
 శూరో యో యుత్సు తస్వం పరివృత శీర్షణి ద్యాం మహినా ప్రత్యముఞ్చత ॥ 2
- అధాకృణోః ప్రథమం వీర్యం మహ-ద్యదస్యాగ్రే బ్రహ్మణా శుష్మమైరయః ।
 రథేష్టేన హర్యశ్వేన విచ్యుతాః ప్ర జీరయః సిసతే సద్ర్యం కృథక్ ॥ 3
- అధా యో విశ్వా భువనాభి మజ్మనే-శానకృత్రవయా అభ్యవర్ధత ।
 ఆద్రోదసీ జ్యోతిషా వహ్నిరాతనో-తీవ్యన్తమాంసి దుధితా సమవ్యయత్ ॥ 4
- స ప్రాచీనాస్పర్వతాన్దంహదోజసా ౭ధరాచీనమకృణోదపామపః ।
 అధారయత్పుథివీం విశ్వధాయస-మస్తభ్నాన్మాయయా ద్యామవస్రసః ॥ 5 [19]
- సాస్మా అరం బాహుభ్యాం యం పితాకృణో-ద్విశ్వస్మాదా జనుషో వేదసస్పరి ।
 యేనా పృథివ్యాం ని క్రివిం శయధ్యై వజ్రేణ హత్యవృణక్తువిష్యణిః ॥ 6
- అమాజూరివ పిత్రోః సచా సతీ సమానాదా సదసస్త్వామియే భగమ్ ।
 కృథి ప్రకేతముప మాస్యా భర ద్ధి భాగం తన్వో౩ యేన మామహః ॥ 7
- భోజం త్వామిన్ద్ర వయం హవేమ దదిష్టుమిన్ద్రాపాంసి వాజాన్ ।
 అవిడ్ధీన్ద్ర చిత్రయా న ఊతీ కృథి పృషన్నిన్ద్ర వస్యసో నః ॥ 8
- నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ ।
 శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్గుగో నో బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 9 [20]

(18)

ప్రాతారథ ఇతి నవర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమద ఇన్ద్రస్త్రిష్ఠమ్ ।

- ప్రాతా రథో నవో యోజి సన్ని-శ్చతుర్యుగస్త్రికశః సప్తరశ్మిః ।
 దశారిత్రో మనుష్యః స్వరాః స ఇష్టిభిర్మతిభీ రంహ్యో భూత్ ॥ 1
- సాస్మా అరం ప్రథమం స ద్వితీయ-ముతో తృతీయం మనుషః స హోతా ।
 అన్యస్యై గర్భమన్యః ఊ జనన్త సో అన్యేభిః సచతే జేన్యో వృషా ॥ 2
- హరీ ను కం రథ ఇన్ద్రస్య యోజ-మాయై సూక్తేన వచసా నవేన ।
 మో షు త్వామత్ర బహవో హి విప్రా ని రీరమన్యజమానాసో అన్యే ॥ 3
- ఆ ద్వాభ్యాం హరిభ్యామిన్ద్ర యా-హ్యో చతుర్భిరా షడ్భిర్వాయమానః ।
 ఆష్టాభిర్దశభిః సోమపేయ-మయం సుతః సుమఖ మా మృధస్కః ॥ 4
- ఆ వింశత్యా త్రింశతా యాహ్యర్వా-జా చత్వారింశతా హరిభిర్యజానః ।
 ఆ పంచాశతా సురథేభిరిన్ద్రా ౭౭షష్ట్యా సప్తత్యా సోమపేయమ్ ॥ 5 [21]
- ఆశీత్యా నవత్యా యాహ్యర్వా-జా శతేన హరిభిరుహ్యమానః ।
 అయం హి తే శునహోత్రేషు సోమ ఇన్ద్ర త్వాయా పరిషిక్తో మదాయ ॥ 6
- మమ బ్రహ్మేన్ద్ర యాహ్యచ్చా విశ్వా హరీ ధురి ధిష్వా రథస్య ।
 పురుత్రా హి విహవ్యో బభూథా-స్మిజ్జార్త సవనే మాదయస్వ ॥ 7
- న మ ఇన్ద్రేణ సఖ్యం వి యోష-దస్మభ్యమస్య దక్షిణా దుహీత ।
 ఉప జ్యేష్ఠే వరూథే గభస్తా ప్రాయేప్రాయే జిగీవాంసః స్యామ ॥ 8
- నూనం సా తే ప్రతి వరం జరిత్రే దుహీయదిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ ।
 శిక్షా స్తోతృభ్యో మాతి ధగ్గుగో నో బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥ 9 [22]

(19)

అపాయ్యస్యేతి నవర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్సమద ఇన్ద్రస్త్రిష్ఠుష్ ।

- అపాయ్యస్యాన్ధస్తో మదాయ మనీషిణః సువానస్య ప్రయసః ।
 యస్త్రిన్దిన్ద్రః ప్రదివి వావృధాన ఓకో దధే బ్రహ్మణ్యస్తశ్చ నరః ॥ 1
- అస్య మన్దానో మధ్వో వజ్రహస్తో ఽహిమిన్ద్రో అర్ణోవృతం వి వృశ్చత్ ।
 ప్ర యద్వయో న స్వసరాణ్యచ్చా ప్రయాంసి చ నదీనాం చక్రమన్త ॥ 2
- స మాహిన ఇన్ద్రో అర్ణో అపాం ప్రైరయదహిహోచ్చా సముద్రమ్ ।
 అజనయత్సూర్యం విదదా అక్తునాహ్నిం వయునాని సాధత్ ॥ 3
- సో అప్రతీని మనవే పురూణీ-న్ద్రో దాశద్దాశుషే హన్తి వృత్రమ్ ।
 సద్యో యో సృభ్యో అతసాయో భూ-త్పస్పృధానేభ్యః సూర్యస్య సాతౌ ॥ 4
- స సున్వత ఇన్ద్రః సూర్యమా ఽదేవో రిణజ్జుర్జాయ స్తవాన్ ।
 ఆ యద్రయిం గుహదవద్యమస్మై భరదంశం నైతశో దశస్యన్ ॥ 5 [23]
- స రన్ధయత్ప్రదివః సారథయే శుష్ణమశుష్ణం కుయవం కుత్సాయ ।
 దివోదాసాయ నవతిం చ నవే-న్ద్రః పురో ష్యైరచ్చమ్బరస్య ॥ 6
- ఏవా త ఇన్ద్రోచధమహేమ శ్రవస్యా న త్మనా వాజయన్తః ।
 అశ్యామ తత్సాప్తమాశుషాణా ననమో వధరదేవస్య పీయోః ॥ 7
- ఏవా తే గృత్సమదాః శూర మన్మా-వస్యవో న వయునాని తక్షుః ।
 బ్రహ్మణ్యస్త ఇన్ద్ర తే నవీయ ఇషమూర్షం సుక్షితిం సుమ్నమశ్యుః ॥ 8
- నూనం సా తే ప్రతి వరం జరితే దుహీయద్దిన్ద్ర దక్షిణా మఘోనీ ।
 శిక్షా స్తోత్సభ్యో మాతి ధగ్భగో నో బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ॥ 9 [24]

(20)

వయంత ఇతి నవర్చస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్ద్రస్త్రిష్ఠువ్తృతీయా విరాడ్రూపా ।

- వ॒యం॑ తే॒ వ॒య॑ ఇన్ద్ర॒ వి॒ద్ధి॑ ఘ॒ ణః॑ । ప్ర॒ భ॒రా॑మ॒హే॒ వా॒జ॒యు॒ర్న॑ ర॒థమ్॑ ।
 వి॒ప॒న్య॒వో దీ॑ధ్యతో మ॒నీషా॑ సు॒మ్ను॒మి॒య॒క్ష॒న్త॒స్త్వావ॑తో నృ॒న్ ॥ 1
- త్వం న॑ ఇన్ద్ర॒ త్వాభి॑రూ॒తీ త్వా॒యతో॑ అ॒భిష్ఠి॑పా॒సి జ॒నాన్॑ ।
 త్వ॒మి॒నో దా॑శు॒షో వ॒రూతే॑-త్వా॒ధీ॒ర॒భి యో న॑క్ష॒తి త్వా ॥ 2
- స నో॑ యు॒వేన్దో॑ జో॒హూత్రః॑ స॒ఖా శి॒వో న॑రా॒మస్తు॑ ప్రా॒తా ।
 యః శంస॑న్తం యః శ॒శమా॑న॒మూతీ॑ ప॒చన్తం॑ చ స్తు॒వన్తం॑ చ ప్ర॒ణేష॑త్ ॥ 3
- త॒ము స్తు॑ష ఇన్ద్రం॒ తం గృ॑ణీ॒షే య॑స్మి॒న్పురా॑ వా॒వృ॒ధుః శా॒శదు॑శ్చ ।
 స వ॒స్వః కా॑మం పీ॒పర॑ది॒యానో॑ బ్ర॒హ్మ॒ణ్యతో॑ నూ॒తన॑స్యా॒యోః ॥ 4
- సో అ॒గ్ని॒రసా॑ముచ॒థా జు॒జుష్యా॑-స్ర॒హ్మీ తూతో॑ది॒న్దో గా॑తు॒మిష్ట॑న్ ।
 ము॒ష్టన్తు॑ష॒సః సూ॑ర్యే॒ణ స్త॒వాన-శ్చ॑స్య॒ విచ్ఛి॑శ్చ॒థ త్పూ॑ర్వా॒స్యణి॑ ॥ 5 [25]
- స హా॑ శ్రు॒త ఇన్ద్రో॑ నా॒మ దే॒వ ఊ॑ర్వో॒ భువ॑న్మ॒నుషే॑ ద॒స్మత॑మః ।
 అ॒వ ప్రి॑య॒మర్చ॑సా॒నస్య॑ సా॒హ్యో-ఇ॒చ్ఛిరో॑ భ॒రద్దా॑స॒స్య స్వ॒ధావా॑న్ ॥ 6
- స వృ॑త్ర॒హేన్ద్రః॑ కృ॒ష్ణయో॑నీః పు॒రంద॒రో దా॑సీ॒రైర॑య॒ద్వి ।
 అ॒జన॑య॒ నృ॒నవే॑ క్షా॒మప॑శ్చ స॒త్రా శంసం॑ య॒జమా॑నస్య॒ తూతో॑త్ ॥ 7
- తస్మై॑ త॒వస్య॑మ॒ను దా॒యి స॒త్రే-స్రా॑య దే॒వేభి॑ర॒ర్ణసా॑తా ।
 ప్ర॒తి య॑ద॒స్య వ॒జ్రం బా॑హో॒ర్ధు-ర్హ్రీ॑ ద॒స్యాస్ప॑ర॒ ఆయ॑సీ॒ర్ని తా॑రీత్ ॥ 8
- నూ॒నం సా॑ తే॒ ప్రతి॑ వ॒రం జ॒రిత్రే॑ దు॒హీయ॑ది॒న్ద్ర దక్షి॑ణా మ॒ఘోనీ॑ ।
 శి॒క్షా స్తో॒తృభ్యో॑ మా॒తి ధ॒గ్గో నో॑ బృ॒హద్వ॑దే॒మ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః॑ ॥ 9 [26]

(21)

విశ్వజిత ఇతి పద్మచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్ద్రోజగత్యన్త్యాస్త్రిష్టుమ్ ।

- వి॒శ్వజితే॑ ధ॒నజితే॑ స్వర్ణితే॑ స॒త్రాజితే॑ నృ॒జిత ఉ॑ర్వరాజితే ।
 అ॒శ్వజితే॑ గో॒జితే॑ అ॒భిజితే॑ భ॒రే-న్ద్రాయ॑ సోమం॑ య॒జతాయ॑ హ॒ర్భతమ్ ॥ 1
- అ॒భిభువే॑ ౭భిభ॒క్తాయ॑ వ॒న్వతే ౭షా॑ళ్ళాయ॑ సహ॒మానాయ॑ వే॒ధసే॑ ।
 తువి॒గ్రయే॑ వ॒హ్నయే॑ దు॒ష్టరీ॑తవే॑ స॒త్రాసా॑హే న॒మ ఇన్ద్రాయ॑ వో॒చత ॥ 2
- స॒త్రాసా॑హో జ॒నభ॑క్షో జ॒నంస॑హ-శ్చ॒వనో॑ యు॒ధ్యో అను॑ జో॒షము॑క్షితః ।
 వృ॒తంచ॑యః స॒హరి॑ష్వి॒క్షాఃరి॑త ఇ॒న్ద్రస్య॑ వో॒చం ప్ర॑ కృ॒తాని॑ వీ॒ర్యా ॥ 3
- అ॒నాను॑దో వృ॒షభో॑ దో॒ధతో॑ వ॒ధో గ॑మ్భీ॒ర ఋ॑ష్యో అస॒మష్ట॑కావ్యః ।
 ర॒ద్రచో॑దః శు॒భనో॑ వీ॒ళిత॑స్సృ॒ధు-రి॑న్ద్రః సు॒యజ్ఞ ఉ॑ష॒సః స్వ॑ర్ణనత్ ॥ 4
- య॒జ్ఞేన॑ గా॒తుమ॑పు॒రో వి॒విది॑రే ధి॒యో హి॒న్వానా ఉ॑శి॒జో మనీ॑షిణః ।
 అ॒భిస్స॑రా ని॒షదా॑ గా అ॒వస్య॑వ ఇ॒న్ద్రే హి॒న్వానా ద్ర॑వి॒ణాన్యాశ॑త ॥ 5
- ఇ॒న్ద్ర శ్రే॑ష్ఠా॒న్వి ద్ర॑వి॒ణాని॑ ధే॒హి చి॒త్తిం దక్ష॑స్య సుభగ॒త్వమ॑స్మే ।
 పో॒షం ర॒యీణా॑మరి॒ష్టిం త॒నూనాం॑ స్వా॒ద్యానం॑ వా॒చః సు॑ది॒నత్వ॑మహ్నోమ్ ॥ 6 [27]

(22)

త్రికద్రుకేష్టితి చతుర్వచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమద ఇన్ద్రాద్యాస్త్రిస్తతో ద్వే అతిశక్వర్యావన్త్యాస్త్రిష్ట్యైర్వా ।

- త్రిక॑ద్రుకే॒షు మ॒హిషో॑ య॒వాశి॑రం తువి॒శుష్మ-స్త్ర॑ప తో॒మమ॑పి॒బద్వి॑ష్టునా
 సు॒తం య॑థావ॒శత్ । స ఈ॑ం మ॒మాద॑ మ॒హి క॑ర్మ కర్త॒వే మ॒హా॒మురు॑ం
 సై॒నం స॑శ్చ॒ద్దేవో॑ దే॒వం స॒త్యమి॑న్ద్రం స॒త్య ఇ॑న్దుః ॥ 1
- అ॒ధ త్వి॑షీ॒మాః అ॒భ్యోజ॑సా క్రి॒విం యు॑ధా॒భవ-దా॑ రో॒దసీ॑ అ॒పృణ॑దస్య
 మ॒జ్ఞునా॑ ప్ర వా॒వృధే॑ । అ॒ధత్తా॑న్యం జ॒ఠరే॑ ప్రే॒మరి॑చ్యత సై॒నం స॑శ్చ॒ద్దేవో॑
 దే॒వం స॒త్యమి॑న్ద్రం స॒త్య ఇ॑న్దుః ॥ 2

సాకం జాతః క్రతునా సాకమోజసా వవక్షిథ సాకం వృద్ధో వీర్యైః
 సాస్తహిర్మృధో విచర్షణిః । దాతా రాధః స్తువతే కామ్యం వసు
 సైనం సశృద్ధేవో దేవం సత్యమిన్ద్రం సత్య ఇన్దుః ॥ 3

తవ త్యన్సర్వం నృతో ఽప ఇన్ద్ర ప్రథమం పూర్వ్యం దివి ప్రవాచ్యం కృతమ్ ।
 యద్దేవస్య శవసా ప్రారిణా అసుం రిణస్తపః ।
 భువద్విశ్వమభ్యాదేవమోజసా విదాదూర్షం శతక్రతుర్విదాదిషమ్ ॥ 4 [28]

(23) [తృతీయో ౭ నువాకః ॥ సూ. 23-32]

గణానామిత్యేకోనవింశత్యుచస్య సూక్తస్య శౌనకోగృత్యమదః ఆద్యా పఞ్చమీ నవమ్యేకాదశీ
 సప్తదశ్యన్త్యానాం బ్రహ్మణస్పతిః శిష్టానాం బృహస్పతిర్ణగతీ పఞ్చదశ్యన్త్యే త్రిష్టుభౌ ।

గణానాం త్వా గ్రణపతిం హవామహే కవిం కవీనాముప్రమశ్రవస్సమమ్ ।
 జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆ నః శృణ్వన్నూతిభిః సీద సాదనమ్ ॥ 1

దేవాశ్చితే అసుర్య ప్రచేతసో బృహస్పతే యజ్జియం భాగమానశుః ।
 ఉస్రా ఇవ సూర్యో జ్యోతిషా మహో విశ్వేషామిజ్జనితా బ్రహ్మణామసి ॥ 2

ఆ విబాధ్యా పరిరాపస్తమాంసి చ జ్యోతిష్మన్తం రథమృతస్య తిష్ఠసి ।
 బృహస్పతే భీమమమిత్రదమ్భనం రక్షోహణం గోత్రభిదం స్వర్విదమ్ ॥ 3

సునీతిభీర్నయసి త్రాయసే జనం యస్తుభ్యం దాశాన్న తమంహో అశ్నవత్ ।
 బ్రహ్మద్విష్టపనో మన్యుమీరసి బృహస్పతే మహి తతే మహిత్వనమ్ ॥ 4

న తమంహో న దురితం కుతశ్చన నారాతయస్తితిరుర్న ద్వయావినః ।
 విశ్వా ఇదస్మా ధ్వరసో వి బాధసే యం సుగోపా రక్షసి బ్రహ్మణస్పతే ॥ 5 [29]

త్వం నో గోపాః పథిక్య ద్విచక్షణ-స్తవ వ్రతాయ మతిభిర్ణరామహే ।
 బృహస్పతే యో నో అభి హ్వరో దధే స్వా తం మర్మర్తు దుచ్చునా హరస్వతీ ॥ 6

- ఉ॒త వా॑ యో॒ నో మ॑ర్షయాద॒నాగ॑సో॒ ౭రా॑తీ॒వ మ॑ర్తః॒ సాను॑కో వృ॒కః ।
 బృ॒హస్ప॑తే॒ అప॑ తం వ॒ర్తయా॑ ప॒థః సు॑గం నో॒ అస్యై॑ దే॒వవీ॑తయే॒ కృధి॑ ॥ 7
- త్రా॒తారం॑ త్వా త॒నూనాం॑ హ॒వామ॑హే ౭వ॒స్పర్త॑రధి॒వక్తార॑మ॒స్మయుమ్ ।
 బృ॒హస్ప॑తే దే॒వవీ॑దో ని బ॒ర్షయ॑ మా దు॒రేవా॑ ఉ॒త్తరం॑ సు॒మ్ముము॑న్న॒శన్ ॥ 8
- త్వయా॑ వ॒యం సు॑వృ॒ధా బ్ర॑హ్మణ॒స్పతే॑ స్సౌర్భా॒ వసు॑ మను॒ష్యా ద॑దీమ॒హి ।
 యా నో॑ దూ॒రే త॒ళితో॑ యా అ॒రాత॑యో ౭భి స॒న్తి జ॒మ్భయా॑ తా అ॒న॒ష్నసః॑ ॥ 9
- త్వయా॑ వ॒యము॒త్తమం॑ ధీ॒మహే॑ వ॒యో బృ॑హస్పతే॒ పప్రి॑ణా స॒స్సినా॑ యు॒జా ।
 మా నో॑ దుః॒శంసో॑ అభి॒దిప్పు॑రీ॒శత॑ ప్ర సు॒శంసా॑ మతి॒భిస్తా॑రిషీ॒మహి ॥ 10[30]
- అ॒నాను॑దో వృ॒షభో॑ జగ్గి॒రాహ॑వం ని॒ష్టవ్తా॑ శత్రుం పృ॒తనా॑సు సా॒సహిః॑ ।
 అసి॑ స॒త్య ఋ॒ణయా॑ బ్ర॒హ్మణ॑స్పత ఉ॒గ్రస్య॑ చిద్ద॒మితా॑ వీ॒కుహ॑ర్షి॒ణః ॥ 11
- అదే॑వే॒న మ॑స॒సా యో రి॑ష॒ణ్యతి॑ శా॒సాము॑గ్రో మ॒న్యమా॑నో జి॒ఘాంస॑తి ।
 బృ॒హస్ప॑తే మా ప్ర॒ణక్త॑స్య నో వ॒ధో ని క॑ర్మ మ॒న్యుం దు॒రేవ॑స్య శ॒ర్ధతః॑ ॥ 12
- భ॒రేషు॑ హ॒వ్యో న॑మ॒సోప॑సద్యో గ॒న్తా వా॑జే॒షు స॑ని॒తా ధ॑నంధ॒నమ్ ।
 వి॒శ్వా ఇ॑ద॒ర్యో అ॒భిది॑ష్వో॒త్తే మృ॑ధో బృ॒హస్ప॑తి॒ర్వి వ॑వర్తా ర॒థాః ఇ॑వ ॥ 13
- తే॒జిష్ఠ॑యా త॒వనీ॑ ర॒క్షస॑స్త॒వ యే త్వా ని॒దే ద॑ధి॒రే దృ॑ష్ట వీ॒ర్యమ్ ।
 ఆ॒విస్త॑త్కృ॒ష్ణ య॑ద॒సత్త॑ ఉ॒క్థ్యం బృ॑హస్పతే॒ వి ప॑రైరాపో॒ అర్ధ॑య ॥ 14
- బృ॒హస్ప॑తే అతి॒ యద॑ర్యో అ॒ర్థా-ద్దు॑మద్వి॒భాతి॑ క్రతు॒మజ్జ॑నే॒షు ।
 యద్దీ॑ద॒యచ్చ॑వ॒స ఋ॒తప్ర॑జా॒త తద॑స్మాసు ద్ర॒విణం॑ ధే॒హి చి॒త్రమ్ ॥ 15[31]
- మా నః॑ స్తే॒నేభ్యో॑ యే అ॒భి ద్రు॑హస్త॒దే ని॑రా॒మిణో॑ రి॒పవో॑ ౭న్నే॒షు జా॑గృ॒ధుః ।
 ఆ దే॒వానా॑మోహ॒తే వి వ్ర॑యో హృ॒ది బృ॑హస్పతే॒ న ప॒రః సా॑మ్నో వి॒దుః ॥ 16

విశ్వేభ్యో హి త్వా భువనేభ్యస్పరి త్వష్టాజన త్సామ్నఃసామ్నః కవిః ।	
స ఋణచిదృణయా బ్రహ్మణస్పతి-ర్దుహో హంతా మహ ఋతస్య ధర్తరి ॥	17
తవ శ్రియే వ్యజిహిత పర్వతో గవాం గోత్రముదస్సజ్జో యదగ్గిరః ।	
ఇన్ద్రేణ యుజా తమసా పరీవృతం బృహస్పతే నిరపామౌజ్జో అర్జవమ్ ॥	18
బ్రహ్మణస్పతే త్వమస్య యంతా సూక్తస్య బోధి తనయం చ జిన్వ ।	
విశ్వం తద్భద్రం యదవన్తి దేవా బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః ॥	19[32]

॥ ఇతి ద్వితీయాష్టకే షష్ఠో ఽధ్యాయః ॥

॥ చతుర్థశాధ్యాయే వర్గాః 32 । సూక్తాని 15 । ఋచః 157 ॥

॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥

